

de Zuid-Willemsvaart volgens
de Creatieve Piramide

[illegible]

De structuur van de Creatieve Piramide

Hoe krijg je de individuele kuddeïeren zonder herderlijk hand één en dezelfde kant op? Kun je niet iets verzinnen waardoor de kudde als vanzelf bij elkaar blijft en als vanzelf z'n weg zoekt? Kun je de creativiteit en inspiratie van een hele stad van onder af aan op laten borrelen, waarbij er niet alleen sprake is van een berg losse ideeën, maar ook van selectie en van samenhang? Jawel, lieve mensen, dat kan: met de Creatieve Piramide! Deze brainstormvorm heeft de volgende kenmerken:

Werken met teams van gelijgestemde

De basis van de piramide wordt gevormd door homogene teams van bijvoorbeeld 11 studenten, 11 bejaarden, 11 blinden, 11 schakers, 11 stukadoors, 11 vrouwen, 11 bewoners van nummer 13, 11 vrienden, 11 Marokkanen, 11 banjospelers, 11 blonde stoten, 11 biljarters, kortom, 11 mensen die op de een of andere manier vinden dat ze bij elkaar horen. Het blijkt dat men binnen de 'veiligheid' van de eigen groep veel makkelijker tot goede en uitgesproken ideeën komt, dan in een heterogene setting van 11 verschillende types. Het verschil in golflengte, snelheid van denken, interessegebied, omgangsvorm en taal is dan veel groter, wat kan leiden tot communicatiestoornissen, irritatie en overdreven fatsoen. Wat bent u toch ongelooflijk origineel en slim! Zou ik dat hier wel zo kunnen zeggen? Ik durf het echt niet. Kan niet iemand die mevrouw de mond snoeren? Zou hij straks echt gaan slaan? Ik snap absoluut niet wat die meneer bedoeld. Het heeft geen zin om dit te zeggen, begrijpen ze toch niet. Zweet, gaap, zucht, geeuw. Kan ik al naar huis? Het werken in homogene teams die elkaar begrijpen, elkaar aanvoelen, elkaar bevestigen, elkaar versterken en elkaar de waarheid durven zeggen is veel vruchtbaarder dan het fatsoensdansen rond de gemengde tafel. Het is erg aardig en inspirerend om halverwege en aan het eind van de avond de teams de resultaten aan elkaar te laten presenteren, de basis van de ideeën wordt in de homogene basiselftallen gelegd.

Werken met 'aanvoerders'

Nadat een elftal (mag natuurlijk ook een kleiner team zijn (stuk of acht tot elf is eigenlijk ideaal)) een avondje of een deel van de avond heeft gebrainstormd, kiest men een aanvoerder die het team in een hoger gelegen team gaat vertegenwoordigen. De resultaten van de eerste sessie worden verwerkt en allemaal op het internet gezet, zodat geen enkel idee verloren gaat. Juist dat ultieme ideetje, wat uiteindelijk de ontwerper, de bestuurder of de beslisser juist dát zetje kan geven tot de geniale greep, mag natuurlijk niet verloren gaan. De elftalvaarders komen daarna een tweede avond bij elkaar. Dan worden de belangrijkste resultaten in kaart gebracht, en wordt er gezocht naar rode draden, tendensen, kortom synthese van alle ideeën. Ook deze worden gebundeld en op het internet gezet. Bij grotere groepen worden gewoon weer bovengelegde elftallen geformeerd uit de te kiezen aanvoerders van de elftallen van de tweede avond. Daarna gaat het hard, zie het volgende punt maar eens:

De Piramidestructuur

Met de opzet van de Creatieve Piramide kunnen we in twee avonden de ideeën van 121 mensen samenbrengen, namelijk 11 x 11. Bij grotere groepen lassen we gewoon een extra avond in: 11 x 11 x 11 = 1331 personen.

Als je op zaterdag begint, heb je op woensdag de ideeën van alle Bosschenaren gebundeld, voor Brabant moet je een dagje eerder beginnen, heel Nederland kost toch wel een hele week. In acht dagen heel Europa aan tafel, trek twee dagen meer uit, en zelfs Mars, Jupiter en Pluto mogen aanschuiven. Daarbij hoeft maar 10% van de deelnemers zo gek te zijn om twee avonden mee te doen, 1% drie avonden en 1% vier avonden. Ziet, op welk een slimme manier zo al onze inspiratie gebundeld kan worden!

woensdag > 11 mensen

dinsdag > 121 mensen

maandag > 1.331 mensen

zondag > 14.641 mensen

zaterdag > 161.051 mensen

vrijdag > 1.771.561 mensen

donderdag > 19.478.171 mensen

woensdag > 214.358.881 mensen

dinsdag > 2.357.947.691 mensen

maandag > 25.937.424.601 mensen

De Creatieve Piramide en de Zuid-Willemsvaart

Het instrument van de Creatieve piramide is natuurlijk in te zetten op allerlei terreinen, niet alleen op het gebied van de ruimtelijke ordening. Bij ruimtelijke orderingsvraagstukken is het zaak om de Piramide in te zetten daar waar de massa het sterkst in is: kennis, ervaring en beleving van het terrein. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om op de stoel van de beleidsbeslissers en de ontwerpers te gaan zitten. De eerste groep is er voor gekozen, de tweede heeft er voor doorgeleerd. Beslissingen moeten worden genomen in samenhang met allerlei andere terreinen. Op de Creatieve Piramide avonden hebben we ons beperkt tot de Zuid-Willemsvaart, maar de stad heeft ook nog andere belangen. Ons stadsbestuur en de politici zijn er voor om al die belangen tegenover elkaar af te wegen, wij bieden hier slechts suggesties, oplossingsrichtingen, dilemma's en keuzemogelijkheden aan. Ook is essentieel om niet op de stoel van de ontwerpers te gaan zitten. Dat is echt een vak apart. Met z'n honderden een schilderij maken is wel grappig om te zien, maar levert echt geen Nachtwacht op. De synthese van alle tegenstrijdigheden gebeurt het best in de geest van een begenadigd kunstenaar. Hier moeten we de beste van laten invliegen: door onze Bosche inbreng is de eigenheid toch wel gewaarborgd.

Opzet, werkwijze, technieken en instrumenten

Het instrument van de Creatieve Piramide is ontwikkeld binnen de stichting JANUS, de Joint Architectural Network for Urban Synergy. Deze club verzorgde ook inhoudelijke opzet van de sessies rondom de Zuid-Willemsvaart. De organisatie was in handen van het CCC, het City Change Centre, die ook zorgde voor het 'ronselen' van deelnemers en begeleiders. Gastheren annex hoofdsponsors waren Heijmans, De Twee Snoeken, Brabant Wonen, de gemeente 's-Hertogenbosch en het Stimuleringsfonds voor Architectuur. Er werden drie sessies georganiseerd, waar eerst allerlei algemene ideeën over wonen in de stad en de mogelijkheden van de Zuid-Willemsvaart in het algemeen aan bod kwamen. Daarna werd ingezoomd op verschillende deelgebieden van de kanaal. Er waren - na een try out - drie grote bijeenkomsten, waarvan twee met een vervolgsessie.

Try-out op 27 maart 2006

onderwerp: Sterke en zwakke punten van de stad
locatie: kantoor De Twee Snoeken
gastheer: De Twee Snoeken
aantal deelnemers: 55

Eerste sessie op 16 november 2006

onderwerp: Het gehele tracé de Zuid-Willemsvaart
locatie: hoofdkantoor Heijmans
gastheer: Heijmans
aantal deelnemers: 123 + 15 begeleiders

Hier kwamen de volgende vragen aan de orde:

- > Wat missen we in de stad?
- > Wat is het toekomstige DNA van de Zuid-Willemsvaart?
- > Waar moet het kanaal symbool voor staan?

- > Vijf thema's met water:
 - > Water en... Verkeer/vervoer/parkeren
 - > Water en... Sport/recreatie/horeca/amusement
 - > Water en... Wonen
 - > Water en... Werken/winkelen
 - > Water en... Inspratie/kunst/verdieping

Bij de vervolgsessie op 23-11-2006 werden conclusies getrokken.

Tweede sessie op 31 mei 2007

onderwerp: De Zuid-Willemsvaart van Sluis 0 tot de A2
locatie: Brabanthallen
gastheer: Brabant Wonen
aantal deelnemers: 124 + 20 begeleiders

- Algemene ideeën voor het hele tracé
- > Geef de gewenste sfeer aan langs het tracé (routes)
 - > Typeer de ideale straat
 - > Typeer een vervelende straat
 - > Typeer de ideale buurt
 - > Typeer een onaangename buurt
 - > Wat is je meest dierbare plek langs de Zuid-Willemsvaart
 - > Wat vind je de meest vervelende plek langs het tracé

- Ideeën voor het gebied vanaf Sluis 0 tot aan de Oosterplas
- > De beste en de slechtste ideeën
 - > Het huidige en het gewenste DNA

- Ideeën voor het gebied vanaf de Oosterplas tot aan de A2
- > De beste en de slechtste ideeën
 - > Het huidige en het gewenste DNA

Bij de vervolgsessie werden hier weer conclusies getrokken.

Derde sessie op 28 november 2007

onderwerp: De Zuid-Willemsvaart van Sluis 0 tot de Ertveld Plas
locatie: Boten op de Kanaal
gastheer: De Twee Snoeken
aantal deelnemers: 183 + 23 begeleiders

Algemene vragen:

- > Wat vindt u belangrijk in uw leven?
- > Welke voorzieningen heeft u graag bij u in de...
 - > Straat
 - > Buurt
 - > Stad

Voor het tracé van Sluis 0 tot aan de Ertveld Plas zochten we naar de beste ideeën voor:

- > Bebouwing
- > Wegen
- > Walkant
- > Op én onder het water

Daarnaast werd ingezoomd op drie specifieke gebieden, waar de beste ideeën en het DNA van werden bepaald:

- > Sluis 0
- > Groot Zieken Gasthuis terrein
- > De Citadel

Op de volgende pagina's ziet u een overzicht van de resultaten. Mocht u alle resultaten willen zien, kijk dan op www.creativepiramide.nl. We beginnen met algemene vragen, en zoomen daarna steeds dichter in op het kanaal.

Door 100 punten te verdelen over 12 onderwerpen kon u aangeven wat u belangrijk vindt in uw persoonlijke levensituatie.

Gezondheid	26%
Geluk	13%
Liefde	12%
Vrijheid	10%
Cultuur	7%
Milieu	6%
Veiligheid	6%
Ruimte	5%
Rust	5%
Geld	3%
Geschiedenis	3%
Spiritualiteit	2%

Toch wel opmerkelijk, het enorme belang dat aan gezondheid wordt gehecht. Minsten zo opmerkelijk is de geringe rol die geld speelt.

Welke voorzieningen heeft u graag bij u in de stad?

diverse culturele voorzieningen	51
diverse horeca	32
winkels	16
parken	15
bioscoop	11
hoogwaardig openbaar vervoer	7
bijzondere winkels	6
universiteit	5
bibliotheek	4
fietspaden	4
gezondheidscentrum	4
sportvoorzieningen	4
feest	3
pleinen	3
verkeersveiligheid	3
kunst	2
parkeergelegenheid	2
seniorenwoningen	2
architectenbureau	1
autovrij	1
dierentuin	1
economisch modern	1
fontein	1
golfbaan	1
groter centrum	1

zie voor de overige resultaten: www.creatievepiramide.nl

Wat mist u in de stad?

sport/recreatie/horeca/amusement

wonen

werken/winkelen

inspiratie: kunst en verdieping

een tekort aan ambtenaren
groen
gratis stadsvervoer
concertgebouw
Zw' waart open voor kleine scheepvaart
dierentuin
parkeergelegenheid
zwembad
megabioscoop
universiteit en universitair klimaat
universiteit
water taxi

hondenuitlastroute (veilig)
marktplaats voor bijzondere spullen (vogeltjesmarkt)
middegtolflaan
mega supermarkt (zoals in België/Frankrijk)
medidatie thema
groen hart van de stad
groen in de binnenstad
groen in de stad
marktlein laten zoals het nu is
groen op de Markt
haven
groen, meer verspreid in en om de binnenstad

bioscoop - groot
bomen
bordel
bestrating beter voor rollators en rolstoelen
boulevard met opgediatte voorstellingen
bereikbaarheid van de binnenstad
boulevard naast watersport
boulevards - groot
Brabants orkest
broodplaatjes creatieve economie
bruggen over Zuid-Willemsvaart voor voetgangers en fietsers
buitenzwemfaciliteit

cultuur, gewaagd, jeugdig
cultuurhistorie aanpakken bij het maken van plannen
democratisch centrum
eerbied voor oude gevels vooral in winkelstraten desmoods in oude staat
terreuzen
dieren in de stad, varkens, geiten, schapen, kippen
gratis sportgelegenheden
disco voor 15-18 jarige
diven winkelaanbod, minder van hetzelfde
broodplaatjes fietspad zoals in Tilburg
woningten
duurzame stad

wijkkernen, werkende (nu alles geconcentreerd in de binnenstad)
wildwaterbaan/zaft/kanoe
winkelaanbod, maar dan speciaal/luxe/bijzonder
winkelcentrum met glazen daken
wintenschaaiban met koek en zoepie
witte fietsenbeleid
wolkenkabbler
waterverzamelplaats, overloop
wonen op het water
groen op de Markt
woningten
woonhoten
woonruimte

Minder auto's in de stad
minder auto's in de stad: meer stilte/rust
minder stervle markt
minder voor FC Den Bosch meer voor andere verenigingen
minder 18 & M met een Victor & Rolf collectie
modern architectuureiland
modern museum voor moderne kunst
moderne architectuur
moderne architectuur, goed
monumentale stadscentrum heintrinching
multicultuurel centrum - groot
open rieden

Wat mist u in de stad? (alle antwoorden)

autovrije binnenstad
Een ondergrondse parkeergarage/voldoende parkeerruimte
terrassen
Openluchttheater / muziektheater
ruimte
hankjes
camping
discotheek
stilteplekken
metro
stadspark / wandelpark / lopen en fietsen
groen (en bankjes)
concertgebouw (speciale)
fietspaden/routes, beter
bushalte bij Antoniegarde
voldoende bioscoopruimte
universiteit met bijbehorende cultuur
universiteit/schooling/centrum (muziekgericht)
parkeerplaatsen in de binnenstad
parkeerplaatsen voor de Antoniegarde, beter en meer
passantenbussen in de Zuid-Willemsvaart
veiligheid niet alleen voor ouderen maar voor iedereen
jachthaven
haven (met havenstadgevoel, groot dus...)
skatebaan
gratis parkeergelegenheid
schaakcafé
stadscamping
stadspark
stadspark - groot
discotheek/ uitgaansgelegenheden
fontein
culturele as van de A2 -> Verkadefabriek / cultuur voor kinderen en ou-
deren
rommel(morze)
Eenoudig zwembad
concertgebouw, concertzaal voor jongeren
politie op straat, meer
boulevard versgoten
podium op het water
podium bevindende kunst/ kunst&cultuur
stilte
Jeroen Bosch museum
metro/tram
wolkenkabbler, hoogbouw
ambachtelijk / kunstenaars
vrijplaats
boulevard
Ouderenopvang in de zin van vermaak/activiteiten/betrekking bij de
stad en samenhang daarin
hoogbouw
het besef van wat de stad rijk is
Hinthamerstraat bredere trottoirs voor rolstoelen en rollators
live muziek
Hinthamerstraat vernieuwen alle straatstenen kennen kapotgereden door
de auto's van de bevoorradings van de winkels
limiteeren onethed
hip hotel
historische markt ivm sfeer in de binnenstad
hockey stadion
haven, geen gebruik van de Maas
tiedse
markt met uitraling - multiculturele markt
hoogbouw, mooi
levendig historische binnenstad met verbindingsmuren en poorten
groen aan het water
Horeca moet trottoirs beter reinigen
huizen, gekleurde huizen
iedereen draadloos aansluiten op internet
leven op straat , sáonds is de stad/markt uitgestorven

logische looproutes ivm handicap
markties in de wijken, klein
markt op het water
groen/bos
groene plekken in de binnenstad (in Boschveld)
groenbeter
groenvoorzieningen
In de kom van de zw vaart plezier bootjes in de zomer tussen brug en
hinthamerende en plantsoen meer groen
marathon
loop/fietsplan
groen, bijv. Bomen en volktuinen midden in de stad (bijv. bij Zuid-Wil-
lemsvaart)
jongerencentrum 7 dagen per week geopend vanaf 's middags
kunsthallen
kunstgalerie
kunstenaarstad
gebakken vis
kunst: hedendaags project dat iets zegt over deze tijd (groot beeld/giga
fontein)
kunst in openbare ruimte: experimenten
jeugdcentrum
jeugdhotel / herberg
Libbaan (buiten) in of nabij het centrum
kunst in de stad (hele stad op straten en pleinen)
kunstverzamelpark
kabelbaan
kunst in de openbare ruimte (goed en bijzonder)
kruispunten de straatnamen beter aanvoeren
kastel als ontmoetingsplaats
kenniscentrum
kruisbetuivingsplekken
kinderkopjes handhaven
kleinschalige initiatieven
kleinschaligheid
jongeren ontmoetingscentra
infrastructuur beter
korfclub
in de winter een kap over de korte putstraat
leven in de Binnenstad
indoor skatebaan
leuke bordjes met verwijzingen naar diverse historische betekenissen
lege pleinen
infocentrum van activiteiten/voor evenementen
legale graffiti plaatsen
lel
Invalidenparkeerplaats bij seniorenflat
infopunt Zuid-Willemsvaart
kunstmuseum > beelden
infrastructuur voor langzaam verkeer
inrichting van de parke
insteekhaven nabij centrum
lantaarns de oude waren prima, dus geen dure nieuwe nemen
international alure, maar toch toegankelijk voor eigen 'hollandse' bevol-
king
internationale markt
landingsplaats voor watervliegtuigen
laat open voor plezier en rondvaart
Libbaan 400 meter
leefbare stad voor mijn kleinkinderen o.a. door intensievere woningbouw
boulevard met restaurants en cafes
collectieve studentenhuizing
betere plaatsen om de fietsen te stallen
betere plek vestingwerken in combinatie met de historische binnenstad
en zijn geschiedenis
bewoners, meer
bewoonbare ruimten boven winkels
hierbrouwerij
binnenstadspark
bioscoop

cafes en kroegen
cafés en kunst, nieuw
Casino
clubhuis
gemeenschappelijk wonen
boulevard langs de rivier
atellierwoningen
(zeil)boot verhuur
2-richtingsverkeer
aanleegtijgers voor zeemeerminnen
actief platform solidair kunstenaars
actieve Aa rivier Diezen?
allochtonen
allure van een hoofdstad
anarchie
andere uitgaansgelegenheden
antiquarissen, meer
architecten die zich in plaats van profileren zich willen aanpassen
betaalbare woningen voor starters
architectuur hedendaags
concerttent
auto onzichtbaar maken
autobereikbaarheid (goed)
autoluw gebied
autoluwe binnenstad
autovrij
autovrij parade
bakkerij
banken
bankjes/hangplek
BBA Zorg dat er een halte voor de Antoniegarde komt
beeldenroute (zoals sokkels in Den Haag)
architectonische hoogstandjes
gebouwen op het water
coffenhop wahlalla
entree van de stad
faciliteiten, horeca etc buiten het centrum, meer in de wijken zelf
fatsoneerlijke en grotere feestverlichting
fietsenstalling bibliotheek - groot en goed
fietsenstalling t.b.v. de horeca
indoor skatebaan
fietspaden, doorgaand veiligliggend
fiets taxi's
flexibele stad
fontein 2
Een tijd bepalen bij uitvoering van werken aan panden in de stad met
wat betreft de lekken en de schuttingen
muziekloos
een tekort aan ambtenaren
milieuvriendelijk, gratis OV
gemeentelijke camping
geenomeerde biblio- en mediathek
gracht
grandcafes
Gratis busvervoer/stadvervoer
gratis fietsenstalling
gratis openbaar vervoer binnenstad
gratis openbaar vervoer voor 65+
gratis parkeren
gratis soep verstreking
galerie en museumverband
discipline politie en mentaliteit
concerten/ optreden bands in centrum
concertzaal
concertzaal - groot
controle bij uitgaan van politie
creativiteitscentrum / expressie
culinair leven
cultureel centrum
culturele broedplaatsen

eh en vloed
ECHTE hoofdfeetsroutes door de binnenstad
een pasantenhaven voor pleziervaart
een plek die met rust wordt gelaten, zonder vooropgezette plannen, zon-
der menselijk ingrijpen: een plek
een skatebaan
een tegenhang van het bourgondische gezellige Den Bosch
denkportcentrum
uinoirs op geschikte plaatsen
verkeersregels controle
trottoirs minjpen in het algemeen
tweede zwembad
tweedehands winkels, goed
uitgaanscentra
uitgaansgelegenheden voor lternatieve jongens
uitgaansplekken : meer alternatieve plekken voor jongeren
uitgabalanceerd modern wegennet
uitkijktorens
uitlastroutes voor honden
uitvoeringsruimte voor koren/concertzaal
trinitaan/daan
undergrouns cultuur/subcultuur
transferrum
vaarroutes op de Dieze
veilig fietsen langs de zw vaart
veilige en mooie fietsroutes
veilige fietsroutes
veiligheid
veiligheid meer blauw op straat
veiligheid: 30 km en voor senioren goede trottoirs
veiligheid: behoorlijk veilig en doeltreffend straatwerk
verbeter openbaar vervoer
verbindingen tussen onderwaterstad met hoven
verbouwingen: meer ruimte op trottoir voor rollators en rolstoelen
straatbouwen voorzien van naamboard met GROTE LETTERS
underground
terrages aan het water
museum - kunst van verschillende culturen
straatten geel
strand
parade met licht
strandje
straten sneeuwvrij maken
studenten
studentstad
surbijbaan, themapark
televisiezender
tentoonstellingsruimten in leegstaande gebouwen voor studenten
trottoirs moeten bruikbaar blijven ook bij verbouwingen
terra aan het water
veersveerlijkheid
terrages langs het water
terrages op het water
terrassen waar geen verkeer langsdruist in het centrum
theater
theater - groot
tippelzone
toegankelijkheid/veiligheid van de stad voor fietsers vs auto's
toezicht op het fietsenplaatsen waar het niet mag
topclub als PSV
tram
trambaan
transferrum om de stad waardoor de binnenstad en daarmee de vestingwer-
ken gerijvaard kunnen blijven van verkeer en geparkende auto's
terrassen met podia, theater - groot aanbod
woningten
verkeer beter geleid
welstandscommissie (goedfunctionerend)
werfeldrachtige ambiance, terrages aan het water
werkplekken/industrie/kleine middenstand

zeepkistenrace
zitbanken
zitplekken op markt
zomerstrand met cateringfaciliteiten
zonneterras
zoveel mogelijk in doorgesneden voormalige straten en oversteken voor
de Aa verderop naar Muntelvig
zwembad (goed)
zwembad midden in stad
zwembad/buitenbad
zwemgelegenheid (zoals jippen van in Vught / groot subtroptisch bad
wonen met boot achter het huis
wandel-/ligpark (vondelpark)
verkeersverbetering in het centrum
verlenging van Deze
vestingmuren als parkzones ipv verkeer- en parkerzones
viesveld
voldoende cultuurhistorisch besef
voldoende fietsrekken (goede)
voldoende parkeerlocatie
voldoende rustplek voor fietsen en fietsers
voldoende veilige gratis fietsenstallingen
vrije expositieruimten
vrije tijdruimte
waterwonen
vrijplaatsen, ontmoetingsplekken voor creatieven
stedelijke sfeer dan huidige provinciestadje sfeer
wandelboulevard a Lange Voorhout in Den Haag
wandelen langs het water
wandelgrondeinde/boulevard, lommerkijk
waterfront
waterpomp
waterpomp
watersportboulevard
watersportmogelijkheden (waterskiën, wakeboards, kanoën)
waterstad 's-Hertogenbosch verder uitbouwen
vrijheid mis ik in de stad zeker op vrijdag en zaterdagavond
parade met licht
plein met terrages
open ruimten
openbaar vervoer
openbare ruimte: bijzondere openbare buurt
openbare ruimte: bijzondere verlichting van objecten
openbare ruimte: bijzondere winkels
Oplossing verkeersprobleem voor NS station
oudervetue aanpakhuizen
oudervetue theedoeken
over hoe het beter kan
paleiskwartier
open podia
parade als plein
open lucht zwembad
Parade voor vermaak
Park met theehuis (voldelpark)
parkeer mogelijkheden
parkeergarage onder de grond
parkeervoorzieningen buiten de stadkern, centraal, meer
parkeerplaatsen meer voor de bejaarden zonder geld
parkeerruimte
parkeren: geen parkeergarage aan de Hekellaan
parking (tekort aan groen in de stad, moet mooi zijn)
passantenbussen (dicht bij de binnenstad)
woningten
stratjes, kleiner
Parade
"artist run spaces". Door kunstenaars en -instellingen opgezette en be-
heerde locaties voor kunst bouwen

musea, klein
plein voor culturele activiteiten - groot
museum voor hedendaagse kunst (zoals De Pont)
zeemvrij honden
muziekplein
muziekcent (oudervetue kapel/ openbaar podium)
natuur
natuugebied/park (verschillende keeren Central Park genoemd)
natuurhistorisch museum
niet voldoende speeluimte voor kinderen
ondergrondse parkeergarage
onderwijs, nieuwe vormen
ontmoetingsplaatsen
ontsluiting Paleiskwartier
multicultuurele cultureel centrum
dopenbouw (georganiseerd)
plaviesel beter
rust en groen in een levendige stad
rustige fietspaden
rustige wandelpaden
rustplekken/sitplekken/parkjes, geïsoleerd, klein
rustpunten voor ouderen, wel meer!
schouwburg, mooi
schrijverscollectief
sfeer: bij vlaggen een wat grootstedelijke sfeer, zonder het aantrekkelijke
mededelijke te verliezen
skatebaan
ruimte voor voetgangers/fietsers: geen auto's in de stad
skibelling
ruimte voor ruimte
smalle woonwoning in de stad
snelweg afvoer naar Veghel/Helmond
speeltuin
sportom mag niet verdwijnen
sportvoorzieningen in de stad
stadcompus
stadshaven
stadsmuseum
stadsmuseum of kunstwerk - groot
stadstrand
stadsvoer voor water, deels in combinatie met verbindingen transferia
standplaats circus vat
skatepark
recreatieve ruimte
plek om met rust gelaten te worden
podia extra ruimte
podia voor diverse optredens
podia voor muziek
podium
podium voor allerlei ideeën
podiumplek voor natuur in zomer, ijs in winter
presentatie centrum toegestane kunst
raccaban
recreatie zoals karthaan, skatebaan of sportgelegenheden
recreatie, speeltuinen en sportcentra
rust
recreatiepark/pretpark
minder auto's in de stad
redelijke welstandscommissie
relatie met water/openbare ruimte
restitutie
ringweg
rockcafe
roelvereniging
rommelmarkt (vgl. waterlooplein amsterdam
ruimte om ideeën welke bij de bevolking leven tot uitdrukking te bren-
gen of een kans te geven
ruimte voor allochtone mensen
ruimte voor jongeren
ruimte voor relaties onder één hoed

het oude centrum met zijn rijke historie	43	kleinschaligheid	6
Verkadefabriek en Koningstheater	32	nog veel kansen	6
historische trekleisters (St. Jan, Dieze, Bosch)	28	overzichtelijk en bereikbare faciliteiten	6
diversiteit aan winkels	25	transferium	5
carnaval	23	water in de stad	5
Bossche horeca	24	de gouden draak	4
culturele evenementen en festivals	20	kunstacademie	4
aardige mensen	14	tweedeling, verpaupering	4
diversiteit in woonomgevingen	14	valse romantiek, vroeger was alles beter	4
bourgonisch en gezellig	11	architectuur	3
Bossche Broek	9	Noordbrabants Museum	3
topbedrijven: Heijmans, Heineken etc.	9	veel sportgelegenheden en voorzieningen	3
Bossche Bol	7	verschillende marktdagen	3
centrale ligging in Nederland	7	leuk wonen	2
goed openbaar vervoer	7	natuurlijk zwemwater	2
groen	7	de markt	1
bioscopen	6	zie voor de overige resultaten: www.creatievipiramide.nl	

geen subcultuur / grijze muizenstad	47	geen universiteit	6
criminaliteit, agressiviteit en vandalisme	24	sporten (o.a. zwemmen) is te duur	6
rasistische mensen	22	weinig optochten, muziek op straat, gezellig dansen	6
pisluicht bij Hema en V&D	18	weinig goedkope woningen voor jongeren	5
stagnatie / historie werkt beperkend	18	te geregeld	4
tweedeling, verpaupering	17	te weinig beeldende kunst in de openbare ruimte	4
te weinig groenvoorzieningen	14	te weinig parkeergelegenheid	4
teveel auto's in het centrum	14	te weinig plekken aan het water	4
eenzijdige horeca	13	voor veel is een vergunning nodig!	4
geen concertzaal	11	kleine keukens	3
te weinig gezellige ontmoetingsplekken	11	samenscholing mag niet	3
allochtonen niet serieus genomen	10	sluitingstijd te vroeg van winkels	3
carnaval en de openbare dronkenschap	8	teveel dezelfde winkels	3
te weinig bewegwijzering	7	veel eilandjes	3
te weinig voor jongeren te doen	7	verbinding tussen Paleiskwartier en de binnenstad	3
valse romantiek, vroeger was alles beter	7	voorzieningen in wijk	3
bereikbaarheid van de binnenstad	6	zie voor de overige resultaten: www.creatievepiramide.nl	

Tijdens de sessies worden ook algemene vragen gesteld over buurten en straten. We proberen zo inzicht te krijgen in de karakteristiek en de gewenste voorzieningen van de ideale buurt. Deze inzichten kunnen natuurlijk ook meegenomen worden bij de herbestemming van de Zuid-Willemsvaart.

Waar staat de Zuid-Willemsvaart symbool voor?

historische waterstad bijzonder wonen verbinding stadsomgeving waterhuishouding **sport en ontspanning** stadsland ontmoeten ader ruimte en wijsheid scheiding gezelligheid **dynamiek** voortgang groene oase overlijden ronde vormen barbaars bestaan vestingstad **economisch systeem** verdrinkingplaats geluid **vervoer en transport** cultuurhistorie **inspiratie en creativiteit**

sport én ontspanning

Ideeën voor de Zuid-Willemsvaart per thema

water en verkeer/vervoer/parkeren

autovrije binnenstad veilige, logische fiets- en wandelroutes transferia en watertaxi **gratis stadsvervoer** **herstel van de binnenstad** **middels bruggen** **parade voor vermaak** **mooi / ruimer zwembad** autovrije vestingwallen meer veiligheid

- herstel van de binnenstad middels bruggen
- gratis stadsvervoer
- parade voor vermaak (zoals Vrijthof Maastricht)
- mooi/ruimer zwembad
- herstel van de binnenstad middels overkluizingen
- vanaf transferia Ertveld Plas en Meerendonken watertaxi's naar binnenstad
- vestingwallen vrij van verkeer en parkeren
- autovrije binnenstad
- veilige wandelroutes
- meer veiligheid
- recreatievaart
- automatisch busvervoer
- veilige en logische fietsroutes
- lightrail
- goederenoverslag
- watertaxi/waterbus
- meer verkeersveiligheid
- pleziervaart
- haven pleziervaart
- parkeren onder water

water en sport/recreatie/horeca/amusement

multiculturele bazaar **picknickplaats** **pakhuizen met gemengde functie** **drijvend podium** **stadshaven** groots theater **terrassen op waterhoogte** **themaparkjes** wandelroute op waterhoogte watertaxi

- drijvend podium voor feesten/concerten
- pakhuizen (gemengde functie, ambacht/kunst/mkb/nijverheid)
- stadshaven op plaatse GZG
- terrassen op waterhoogte
- picknickplaats met bbq
- markten/marktjes met thema's
- multiculturele markt
- wandelroute op waterhoogte
- groots theater (concertzaal, dans, musical, toneel), kleine podia
- watertaxi
- stadsstrand langs Ertveldse Plas
- zomerstrand/ijsbaan - multifunctie
- stilte/meditatie ruimte
- openluchtbioscoop
- zaken creëren als Hotel New York
- roeiwaan van Sluis 0 tot Schijndel
- bebouwing in jaren 30 stijl
- skibaan
- jeugdbotel
- muggenreservaat

Ideeen voor de Zuid-Willemsvaart per thema

water en wonen

water en werken/winkelen

water en inspiratie: kunst en verdieping

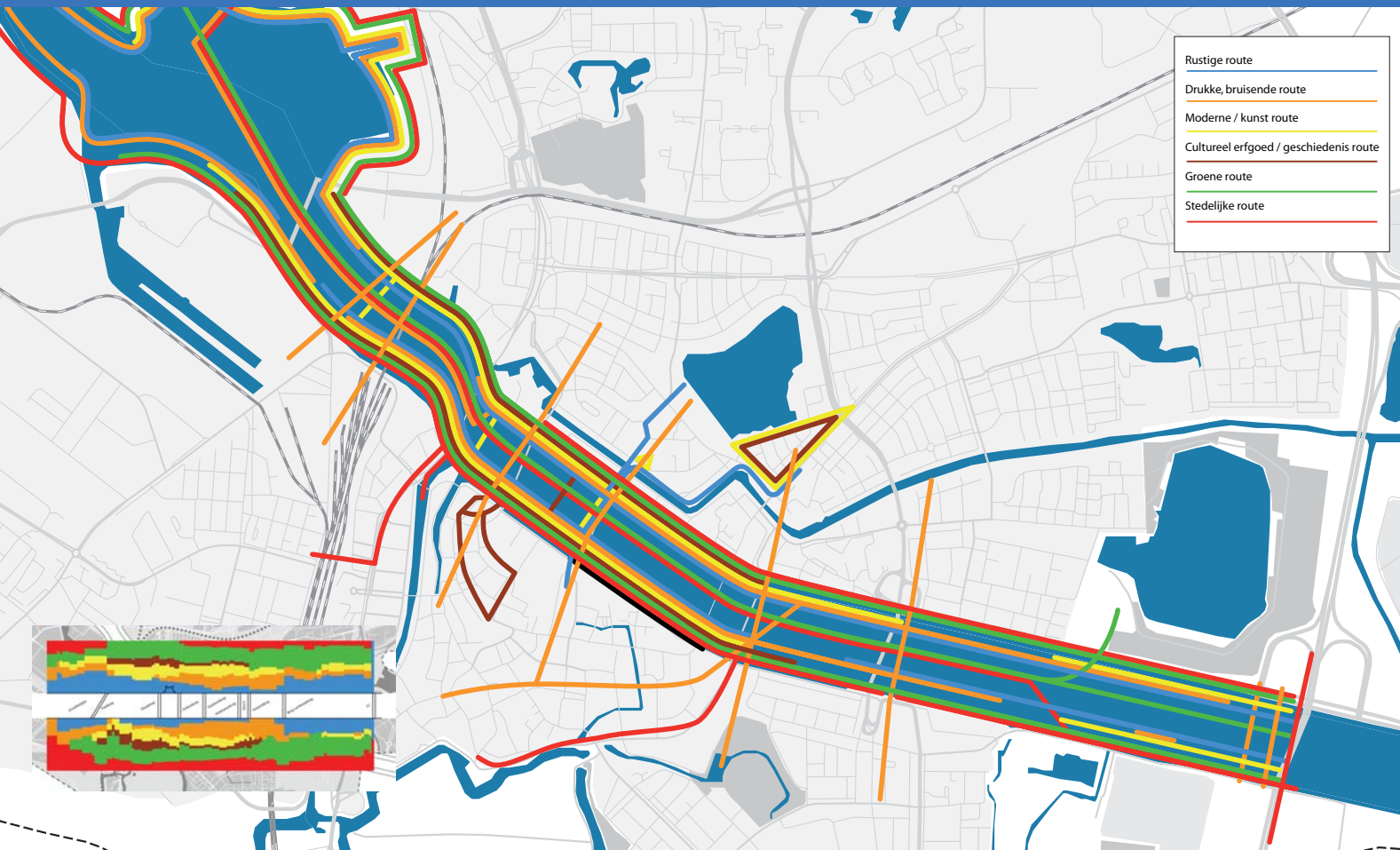

natuur experimenteergebied

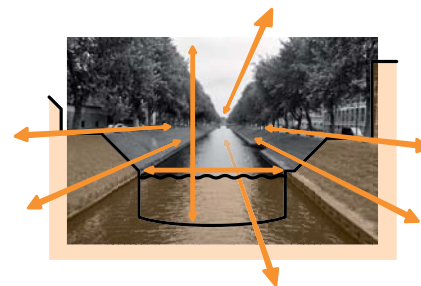

Belangrijke routes in/op/langs/over de kanaal

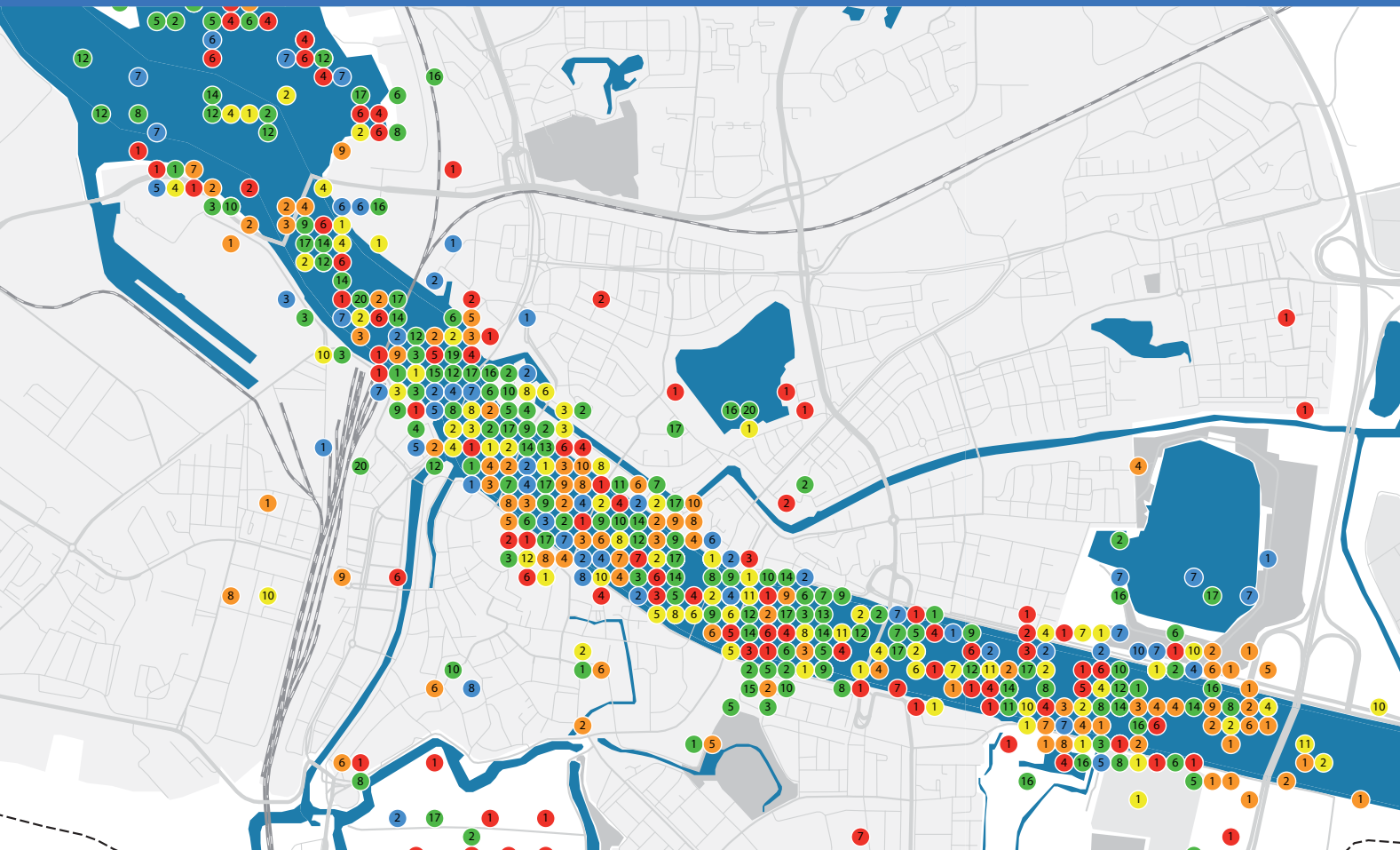
De verschillende elftallen hebben allemaal hun eigen voorkeuren voor de herbestemming: de ene groep wil een drukke, bruisende Zuid-Willemsvaart, de andere groep gaat voor een rustig tracé. Sommigen hebben een voorkeur voor modern, anderen voor cultuurhistorie, voor een groene of juist een stedelijke uitstraling. In de vervolgsessie van de tweede bijeenkomst opperden de elftal-leiders dat het mogelijk was om voor elk wat wils te maken, zonder het traject in korte stukken op te knippen. Het kanaal kent namelijk zes verschillende 'kanten': twee maal aan het water, twee maal de wegen boven het kanaal en dan ook nog eens op en onder het water zelf.

Je kunt dus zes verschillende routes maken. In de derde sessie hebben we aan de deelnemers gevraagd om kaarten in te kleuren, waarbij zij aangeven welke route waar moet domineren. In het kaartje links onder op de vorige pagina is de optelling te zien van alle ingevulde routes. Rond de binnenstad zien we bruine en gele routes aan beide zijden (cultuurhistorie + modern), groen domineert overal.

Welke functies ziet u graag langs de kanaal?

In de tweede sessie vroegen we de deelnemers om aan te geven welke voorzieningen ze missen in de stad. In de derde sessie vroegen we waar die gewenste voorzieningen een plek zouden kunnen krijgen.

sport/recreatie/horeca

- 1 > Concertgebouw
- 2 > Openlucht-theater
- 3 > Megabioscoop
- 4 > Theater
- 5 > Ruimte voor feesten
- 6 > Strand
- 7 > Bazaar/markt
- 8 > Picknickplaats
- 9 > Terras
- 10 > Stilteplek
- 11 > Speelplek
- 12 > Roeien, watersport
- 13 > Zwemmen
- 14 > Pleziervaart
- 15 > Hotel
- 16 > Stadscamping
- 17 > Drijvende tuinen
- 18 > Museum
- 19 > Aquarium
- 20 > Dierentuin

verkeer

- 1 > Transferium
- 2 > Watertaxi
- 3 > Wandelboulevard
- 4 > Fietsroute
- 5 > Parkeerplaats
- 6 > Monorail
- 7 > Brug in lengte
- 8 > Fietsenstalling
- 9 > Fiets- en wandelbrug
- 10 > Waterfietsverhuur

inspiratie/kunst/verdieping

- 1 > Vrijplaats voor ideeën
- 2 > Drijvende kunst
- 3 > Kruithuis in het water
- 4 > Vuurtoren
- 5 > Tijdlijnen zichtbaar
- 6 > Monument
- 7 > Labyrint
- 8 > Fontein
- 9 > Urnenwand
- 10 > Universiteit
- 11 > Stadsplek

werken/winkelen

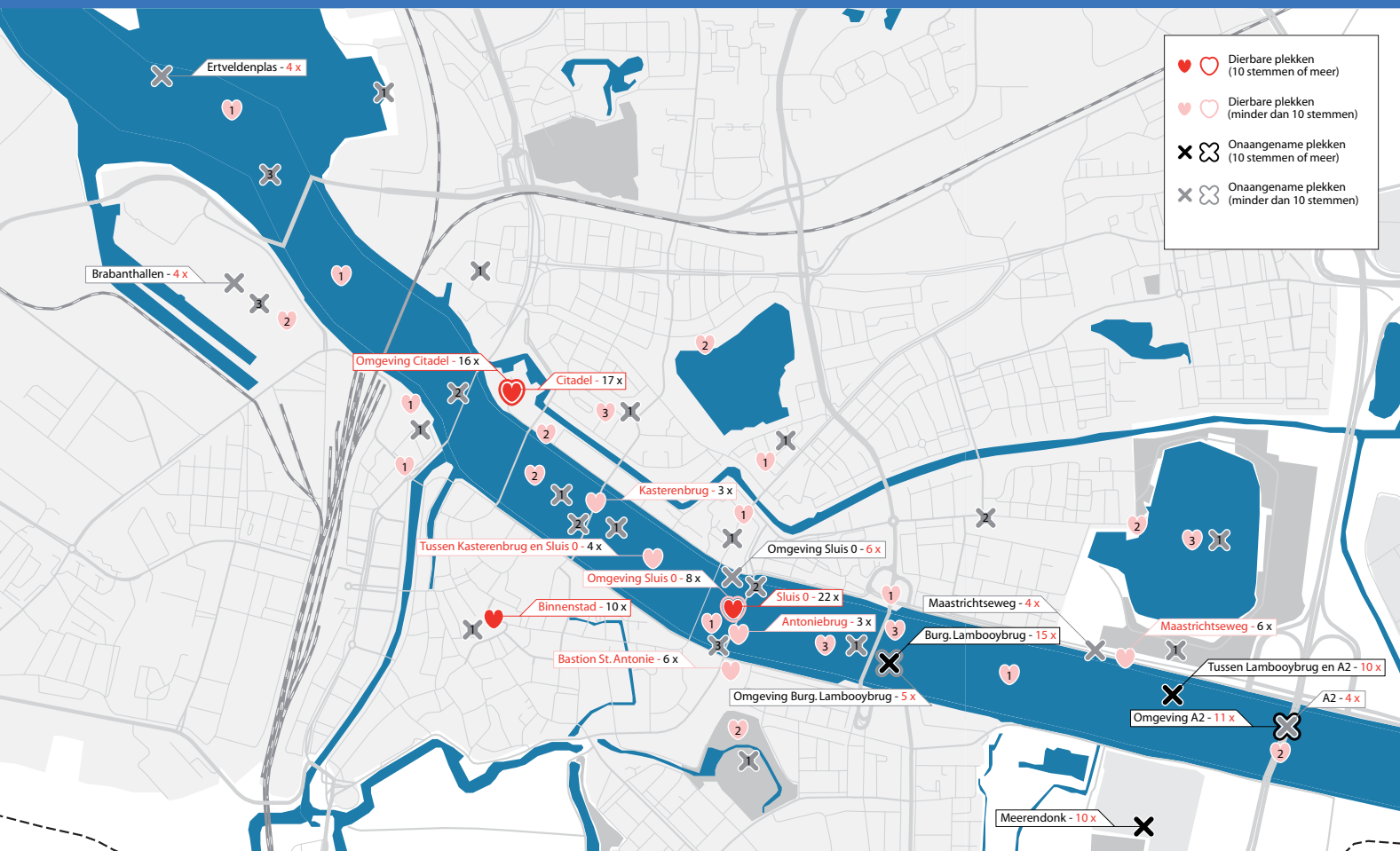
- 1 > Oude ambachten
- 2 > Ateliers/werkelders
- 3 > Drijf-in (taxfree shop)
- 4 > Winkels op bruggen
- 5 > Herbesteding industrieel erfgoed
- 6 > Viskwekerij
- 7 > Natuur experimenteelgebied
- 8 > Kooppoot

wonen

- 1 > Hoogbouw
- 2 > Laagbouw
- 3 > Poortwoningen
- 4 > Waterwoningen
- 5 > Onderwaterwoningen
- 6 > Woonboten
- 7 > Woningen jongeren

Meest dierbare en onaangename plekken op en langs de kanaal

Meest dierbare plekken

Op de volgende pagina's kunt u lezen waarom bepaalde plekken dierbaar of juist onaangenaam zijn. Wij vonden de redenen waarom iemand een plek dierbaar vindt ook belangrijk:

- 32x geschiedenis, cultuurhistorie, cultureel erfgoed
- 31x stedelijke uitstraling, verbinding met het centrum
- 30x mooi uitzicht en/of open ruimte
- 20x levendigheid en afwisseling
- 16x rust, mogelijkheid tot rusten
- 16x persoonlijke herinnering(en)
- 16x landmark of herkenningspunt – mooie gebouwen
- 15x diverse activiteiten, aanwezigheid voorzieningen
- 14x natuur, groen en water
- 12x contact met buitenwereld, het water, transport
- 9x contact met mensen (m.n. schippers)
- 7x goede sfeer, gezellige uitstraling
- 6x thuis + aanwezigheid dierbaren
- 5x mogelijkheden, potentie van de plek
- 5x bereikbaar, boeiend knooppunt, lekker hard rijden
- 2x zonnig
- 1x schoon

Motivatie van een aantal deelnemers

- > Sluis 0: mooie directe omgeving: gevarieerd levendig vanwege sluisverkeer, water door de sluisdeuren, zuidpark aan de overkant (groen) gevarieerde bebouwing, stedelijk.
- > Citadel: daar zat vroeger 'het Fust' en 'de Theetuin', ik heb er veel leuke dingen meegemaakt.
- > Bossche delta: Dommel, Aa, Zuid-Willemsvaart en Dieze, uniek en onderkend.
- > De plek waar nu het Groot Ziekengasthuis staat: daar stond het geboortehuis van mijn vader.
- > Omgeving Sluis 0: er is hier een mooi contact tussen het groen van het Zuidpark, historie in de vorm van bastion St. Antonie met zijn moderne metalen toevoe-

ging enerzijds en het water en al zijn activiteit anderzijds; de aangemeerde boten, de bewegingen in en uit Sluis 0.

- > Omgeving St. Antonie: de combinatie groen, water en verwerde stenen is schilderachtig en het koesteren waard.
- > Mijn appartement aan de Maastrichtseweg: heerlijk om zondagochtend wakker te worden en de gordijnen te openen en daar vroege vissers te zien zitten en boten voorbij te zien varen.
- > Europees Keramisch Werk Centrum: omdat ik hier een hele fijne werkperiode heb gehad, geweldig centrum voor Den Bosch.
- > Antoniebrug: als kind vaak moeten wachten voor de ophaalbrug van en naar school.
- > Kasterenbrug: directe overgang vanuit het centrum naar de wijken, stedelijk.
- > Lambooybrug: vanwege het uitzicht op de stad met de St. Jan.
- > De Muntel en speciaal de Zuid-Willemsvaart: langs de Zuid-Willemsvaart was de smederij van mijn grootvader en op de muntel ben ik opgegroeid.
- > Oosterplas: de plaats is een mooie open omgeving met afgeschermd plekken. Door meer bosbouw/groen en betere scheiding tussen recreatie en natuur zou het gebied een meerwaarde kunnen krijgen voor de recreatie en ecologie.
- > De verschillende ophaalbruggen: de charme van het wachten en de stadsbeleving.
- > Tussen Sluis 0 en de Lambooybrug: de groene rand langs het water: groen, niet te stijl, een aangenaam grasveld met leuk uitzicht om je te kunnen afzonderen van de stad.
- > Brabanthallen: nostalgie van de veemarkt.
- > Kruithuis: één van de laatste vrijplaatsen in de stad voor kunstenaars, de rest van de stad is zodanig 'opgeknapt' dat voor underground cultuur geen plaats is.

- > Het fiets- en wandelpad langs de Oosterplas: groen, rustig en prettig.
- > Prins Hendrikpark: aanwonend, 2 generaties opgegroeid
- > Tussen Kasterenbrug en Orthenbrug: centrum onder handbereik en een overzichtelijke plek.
- > Zuiderpark: er zijn leuke dingen zoals een skatebaan en een rugbyveld.
- > Brugplein: de stadsbeleving met uitzicht op de havens.
- > Ertveld Plas: ruimte natuur en mogelijkheden.
- > Hinthamerbrug: als historische verbindingsroute kan ik hier steeds nog een keer de binnenstad in.
- > Hinthamerpoort: ik ben er opgegroeid van 1945 tot 1967 maar ik zou er niet meer willen wonen.
- > Koudijs/Beamix: de relatie met het water.
- > Brugwachtershuis bij de Lambooybrug: mooi pand, verlaten tussen 70 jaar ontwikkeling.
- > Diezebrug tot Crevecœur: prima roeien zolang er niet teveel motorbootjes en beroepsvaart is.
- > Gebied van Sluis 0 tot de Lambooybrug en Ertveld Plas: hoort voor mij nog bij het centrum, ideaal om vol met prachtige woningen te leggen.
- > Tussen Sluis 0 en Kruithoorn: om te vissen.
- > Watertoren: bijzonder gewoon gebouw, typisch een gebouw dat vaak verdwijnt en waar de waarde nu niet van word ingezien.

Meest onaangename plek

Hierna volgt een opsomming van de redenen waarom een plek als onaangenaam wordt ervaren. Dit zijn de belangrijkste redenen:

- 27x lelijk en/of vies
- 22x verkeersknooppunt, te druk, lang wachten, teveel lawaai
- 20x onderontwikkeld, ongedefinieerd, onduidelijk, niet in gebruik

- 15x anoniem, zakelijk, onpersoonlijk, ongezellig, naar-geestig
- 13x verwaarloosd en rommelig
- 11x industrie (en stank)
- 9x saai (functie of uitstraling)
- 7x wegstructuur klopt niet, te open (wind) of vervelende helling
- 6x geen zicht, oriëntatie zoek, visuele hinder
- 5x grootschalig, slechte verblijfskwaliteit
- 5x kaal, geen groen
- 2x gebrek aan ontspanningsmogelijkheden
- 1x slechte herinnering
- 1x onbereikbaar water
- 1x teveel parkeerplaats

Motivatatie van een aantal deelnemers

- > Lambooybrug: lelijke brug, je hebt er niet het gevoel van oever naar oever te gaan
- > 'Omgeving A2: geen bebouwing, industrie, kaalslag, geen goede entree voor de stad.
- > De oever langs de Meerendonk een zeldzaam saai stuk maar te weinig afgelegen om interessant te zijn.
- > Vanaf Lambooybrug naar A2: ratjetoe, niemandsland; geen duidelijke overgang tussen landbouw en stad.
- > De rijweg voor fietsers en de bruggen bij Sluis 0: de rijweg is voor fietsers levensgevaarlijk en als de bruggen open zijn is het een grote last voor het verkeer; tevens stinkende schepen vanwege draaiende motoren tijdens het schutten.
- > Omgeving Lambooybrug/Bossche Pad: rommeltje.
- > A2: veel lawaai, stank, minder groen, weinig zicht landschapskenmerken.
- > Brabanthallen: te veel parkeerplaats qua uiterlijk.
- > Ertveld Plas: een prachtige open ruimte in de stad maar wordt onvoldoende benut als ontspanningsruimte, de aanwezigheid van industrie vind ik wel spannend, moet te mixen zijn.

- > Maastrichtseweg/Bossche Pad: aanzien schandalig
- > Vlakbij de Brabanthallen: onheimisch om hier te lopen, zonde want het begint hier op Maastricht te lijken.
- > Sluis 0: tussen de 2 bruggen waar we nu wonen is het uitgaansleven rumoerig op donderdag, vrijdag en zaterdag met auto's brommers en fietsen.
- > Trierbrug: rare plekken ontstaan, ongedefinieerde en onveilige plek en de infrastructuur komt slecht samen.
- > Aawijk: monotoon.
- > Antoniebrug: rommelige en warrige omgeving en bebouwing en de brug staat te vaak open.
- > Diezebrug: lelijke brug.
- > De Kasterenbrug: vaak heb ik gescholden op de brug als hij openstond en ik geen geduld had te wachten.
- > Groot Zieken Gasthuis: lelijk gebouw die de entree van de historische binnenstad ontsiert.
- > Hinthamereinde: altijd veel te druk.
- > Hinthamerpoort: vanwege onveilig gevoel vooral 's-avonds.
- > Wijkje langs de Diezebrug en de veevoederfabriek: dit is een vervuild en vervallen stuk met vage bedrijfjes en veel vrachtverkeer.
- > De Muntel: lelijk, vies, druk en geen mooie omgeving.
- > De Ertveld Plas: lelijke omgeving/industrie.
- > Oosterplas: het is de racebaan van Den Bosch.
- > Orthenpoort: industrie.
- > Weg langs de Zuid-Willemsvaart: is alleen straat er wordt niets mee gedaan.
- > Tussen de Lambooybrug en de Meerendonk: er is hier sprake van een lullig gevoel, 13 in een dozijn.
- > Tussen industrie de Meerendonk en Oosterplas: geen prettig verblijfsgebied, niet voor wonen noch voor recreëren.
- > De vaart tussen de Orthenbrug en de Kasterenbrug: saai en inspiratieloos.
- > Tussen Orthenbrug en Sluis 0: water staat te laag om in te wonen.

- > Lambooybrug tot Sluis 0: onaantrekkelijke bouw langs de oever.
- > Zuiderpark: wegstructuur van het park aan de Hekelaan klopt niet en ligt al tijden open.

Filmpjes over dierbare plekken.

Deze en meer zijn te vinden op de website: www.creatiepepiramide.nl

Addy de Zeeuw

Lokatie: A2, ter hoogte van Maas-trichtseweg/Zuid-Willemsvaart (aan de andere kant van het viaduct, vanuit de stad gezien). Inhoud: Addy de Zeeuw vertelt over zijn favoriete plek (afrit/oprit A2).

Mevrouw van Rooij Cornelissen

Lokatie: Winkelkje met rookwaren 'Hier Moet Ik Zijn' bij de boombrug, langs de Zuid-Willemsvaart. Inhoud: Mevrouw van Rooij Cornelissen werkt in deze oudste sigarenwinkel van 's-Hertogenbosch, al jaren familiebezit.

Gerard Monté

Lokatie: A2, ter hoogte van Maas-trichtseweg/Zuid-Willemsvaart (aan de andere kant van het viaduct, vanuit de stad gezien). Inhoud: Gerard verteld over zijn minst favoriete plek

Patrick Lijdsman

Lokatie: Sluis 0, voor het pand genaamd Sluis 0 (werkplek voor creatieven). Inhoud: Patrick verteld hoe het is om te werken aan Sluis 0 en draagt zelfs een gedicht voor!

Til Luijten

Lokatie: Ertveld Plas. Inhoud: Til heeft zo'n vijf jaar een boot aan de Ertveld Plas. Ze verteld hoe het is om daar op zelfvoorzienende wijze te wonen.

Willemien van Venrooij

Lokatie: De Drie Mollen. Inhoud: de ouders van mevrouw van Venrooij hadden vroeger een cafe op de plek waar nu de Drie Mollen zit.

Meneer Tijdink

Lokatie: Antoniegaarde – Sluis 0. Inhoud: Meneer Tijdink woont op Antoniegaarde en lift zo nu en dan mee met een van de vrachtschepen op de vaart.

Pleziervaart

Lokatie: Sluis 0. Inhoud: kort interview met twee gepensioneerd die de sluis passeren met hun boot, op weg naar huis.

Meneer Van den Dungen

Lokatie: Voor de Citadel. Inhoud: Meneer van den Dungen haalde voormalige dwangarbeiders op van het station en bracht ze voor een nacht naar Orthen. De volgende dag gingen ze per boot naar Rotterdam.

Mr. Orange

Lokatie: Op de hoek bij de Kasterenbrug. Inhoud: Winkel op de hoek bij de Kasterenbrug.

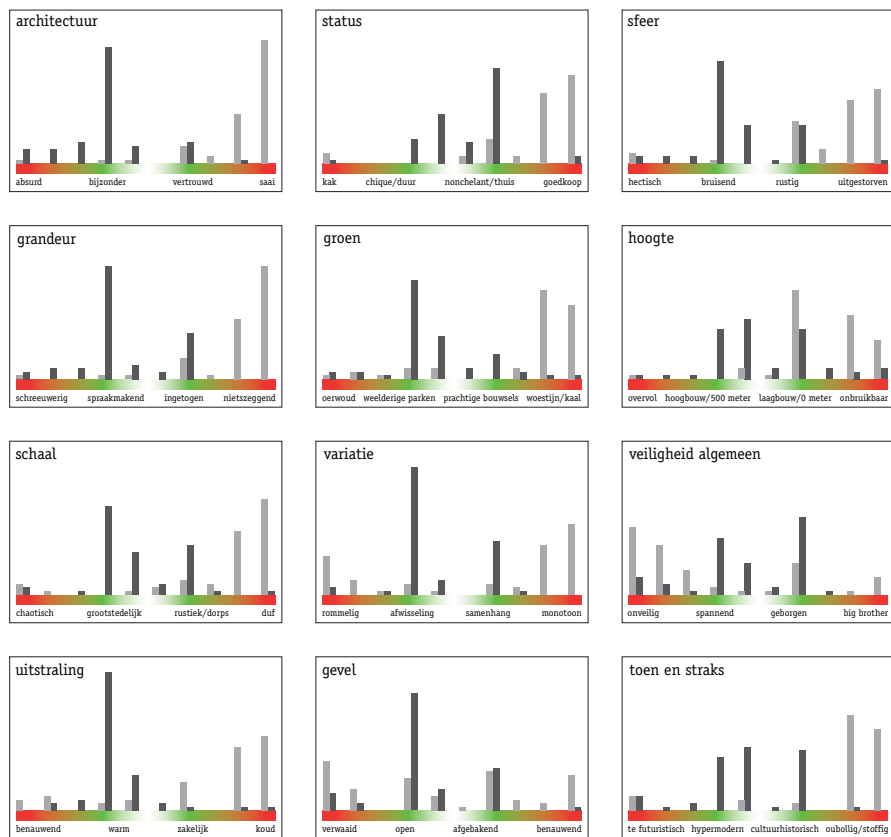
Annie Lieven

Lokatie: Voor Sluis 0. Inhoud: De vader en broer van Annie hebben beiden met hun boot wereldrecords gevestigd op de Zuid-Willemsvaart.

Hoe ervaart men het gebied tussen woonbebouwing en A2?

Nu = lichtgrijze balk. Waar het gebied in de toekomst aan zou moeten voldoen = donkergrijze balk.

Ideeën van de elftalleiders tijdens de vervolgssessie over het gebied tussen woonbebouwing en A2

Ten eerste moet er hier een moderne stadspoort komen, waar men een mooie entree krijgt naar het stadscentrum. Wellicht is deze poort meteen een multifunctioneel gebouw met een groot transferium. Men komt van de A2 in een parkeerlift. Men kan meteen in een bootje afzakken om over de Zuid-Willemsvaart naar het centrum van 's-Hertogenbosch te gaan en te vergaderen. Er gaan diverse watertaxi's. Men kan tevens even boodschappen (de term bootschappen is genoemd) doen in de megasupermarkt en overnachten in het hotel. Wellicht komt daar ook een megabioscoop voor regionaal gebruik. Diverse voorzieningen kunnen ook in een modern gebouw naast de stadspoort plaatsvinden.

Het gebied krijgt een wat divers karakter. Het geheel moet modern zijn en zowel hoogbouw als laagbouw bevatten. Woningen moeten ook direct aan de Zuid-Willemsvaart geplaatst worden. Boven alles heeft dit gebied zwaar behoefte aan meer leven in de bouwrij. De bebouwing is niet een dichte hoge wand, maar is op diverse plaatsen doorbroken, zodat de gebieden achter de bebouwing betrokken worden bij de Zuid-Willemsvaart. Er wordt zoveel gedaan en zoveel geleefd, dat het er veilig is. Dit is erg belangrijk.

Heel letterlijk kan de Zuid-Willemsvaart gekoppeld worden aan de Oosterplas, welke ook op meerdere plaatsen verbonden kan worden met de Aa. Zo kan men rondjes varen en ontstaat er ook een spannend groot eiland in de stad. De eilanden die ontstaan tussen de Zuid-Willemsvaart en de Oosterplas krijgen ieder een eigen identiteit. Het eiland in het midden van gebied B is het strandeiland of feesteiland. Een ander eiland, meer achteraf (bij de Aa) wordt een alternatieve alto-vrijplaats. Het is er knus met volkstuinten en zo. Op meerdere plekken rondom de Oosterplas ziet men het wel zitten om uitgaansgelegenheden te maken: uitgaan met de boot!

De sport moet natuurlijk een belangrijke plek behouden. De Bosschenaren zijn trots op hun dameshockeyteam.

Als klap op de vuurpijl is er nog een vuurtoren in het vooruitzicht gesteld. Dit lichtbaken moet een continu aanwezigheids waarshuwing zijn of een teken geven met betrekking tot de verslechterende milieuomstandigheden: de zee komt steeds dichterbij door de opwarming van de aarde. Bij de vuurtoren is er ook plaats voor een vrijplaats, een skatepark voor de jeugd en een stadscamping.

Beste ideeën (in groen) en slechtste ideeën (in rood)
voor gebied tussen woonbebouwing en de A2

34

Aanraders (in groen) en afraders (in rood)
voor het gebied tussen woonbebouwing en de A2

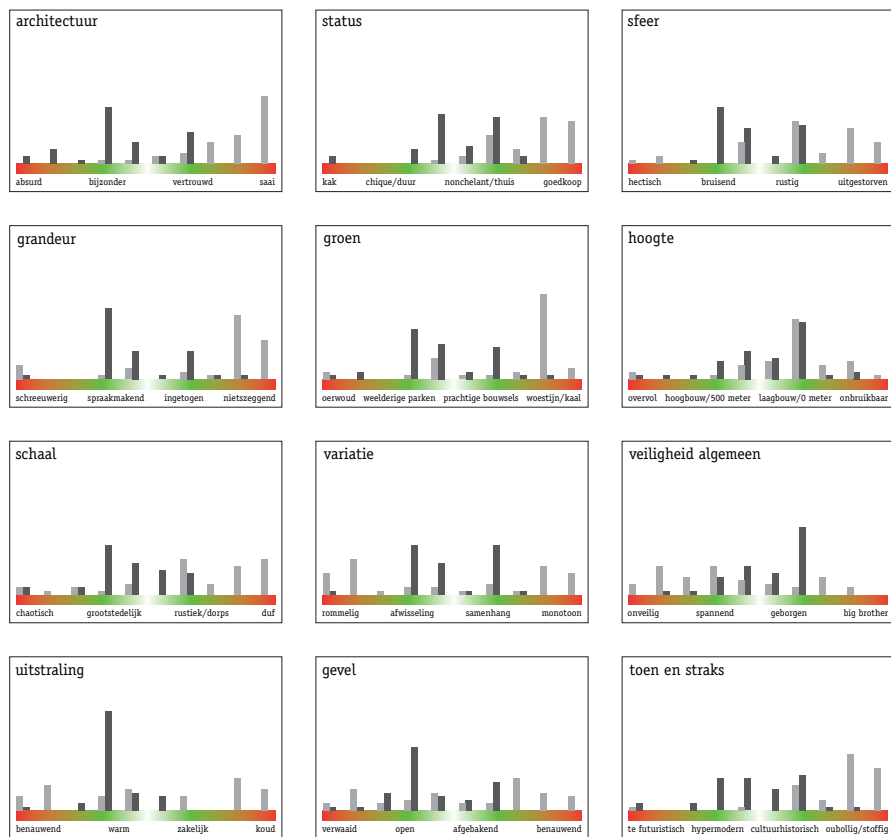
35

Hoe ervaart men het gebied tussen Sluis 0 en de Oosterplas?

Nu = lichtgrijze balk. Waar het gebied in de toekomst aan zou moeten voldoen = donkergrijze balk.

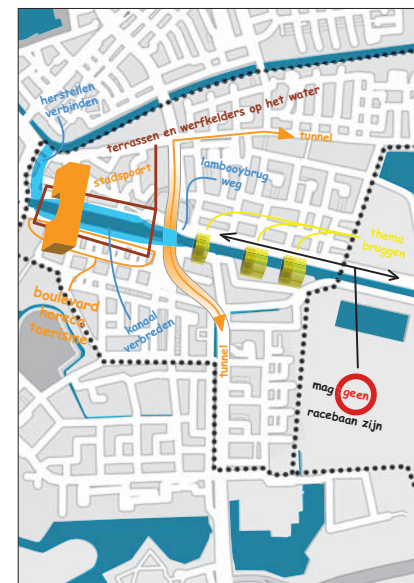
Beoordeling van de huidige situatie: slecht

Ideeën van de elftalleiders tijdens de vervolgssessie over het gebied tussen Sluis 0 en de Oosterplas

Men is een stuk conservatiever over dit (bebouwde) gebied. De ingrepen zijn hier wat minder ingrijpend. De Aa en de Zuid-Willemsvaart worden, net als vroeger, weer verbonden.

Bij de entree van het oude centrum wordt een stadspoort teruggebouwd. Hoewel deze poort een paar meter hoger zou komen te staan dan de oorspronkelijke poort, mogen er wel verwijzingen zijn naar hoe het vroeger was.

Het gebied voor de stadspoort dient de allure van een boulevard te krijgen. Men wil het water van de Zuid-Willemsvaart verbreden, maar ook het straatprofiel in zijn geheel. Hier moet vooral ruimte komen voor horeca en toerisme. Om het e.e.a. rustiger te maken voor de binnenstad zorgt een tunnel voor een autoluwe plek, ter hoogte van de Lambooybrug. Doorgaand verkeer heeft dan een alternatief. De Lambooybrug moet eruit en heel de Maastrichtse weg wordt langzaam verkeer. De bruggen die extra gemaakt worden voor langzaam verkeer zijn themabridges. Op een themabrug wordt steeds een ander thema (uit de stad) gepresenteerd of uitgebeeld.

Beste ideeën (in groen) en slechtste ideeën (in rood)
voor gebied tussen Sluis 0 en de Oosterplas

Aanraders (in groen) en afraders (in rood)
voor het gebied tussen Sluis 0 en de Oosterplas

sluis 0 open
vaart dempen
woonwinkelboten
vaart verbreden
eb en vloed

groen
bruisend schoon
grootstedelijk
van **goede voorzieningen**
modern van
geborgen **cultuurhistorisch**

stadspoort en oostwal terug
themabruggen
horeca grootstedelijk
wandelboulevard
vaart verbreden
sluis 0 open
watertoren-renoveren

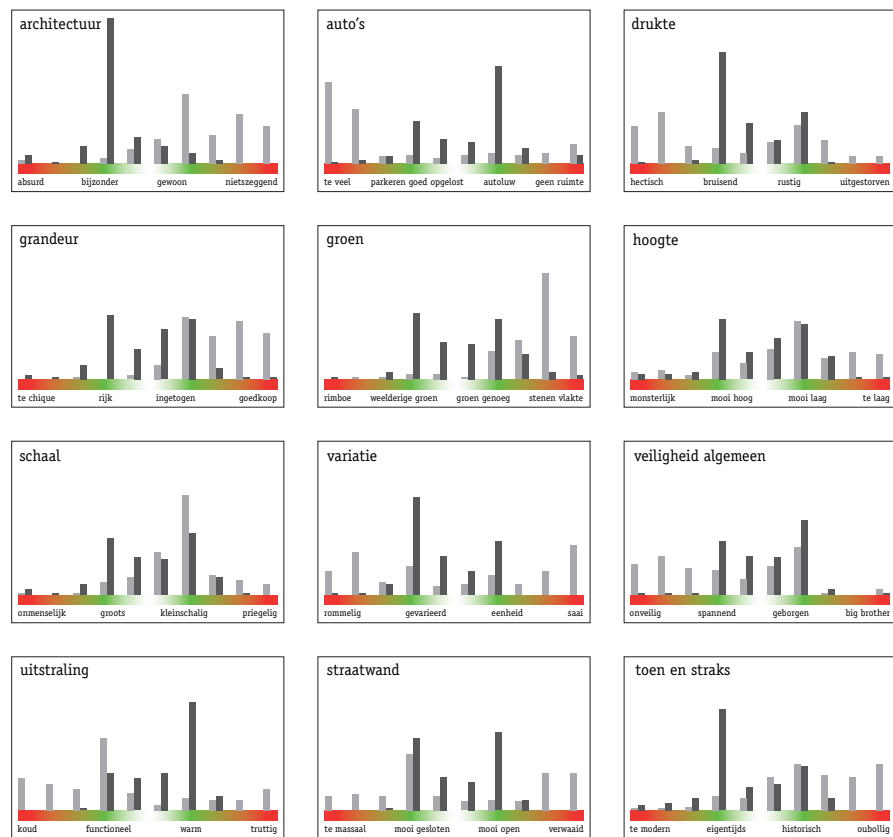
cultuurhistorisch
rust
ruim

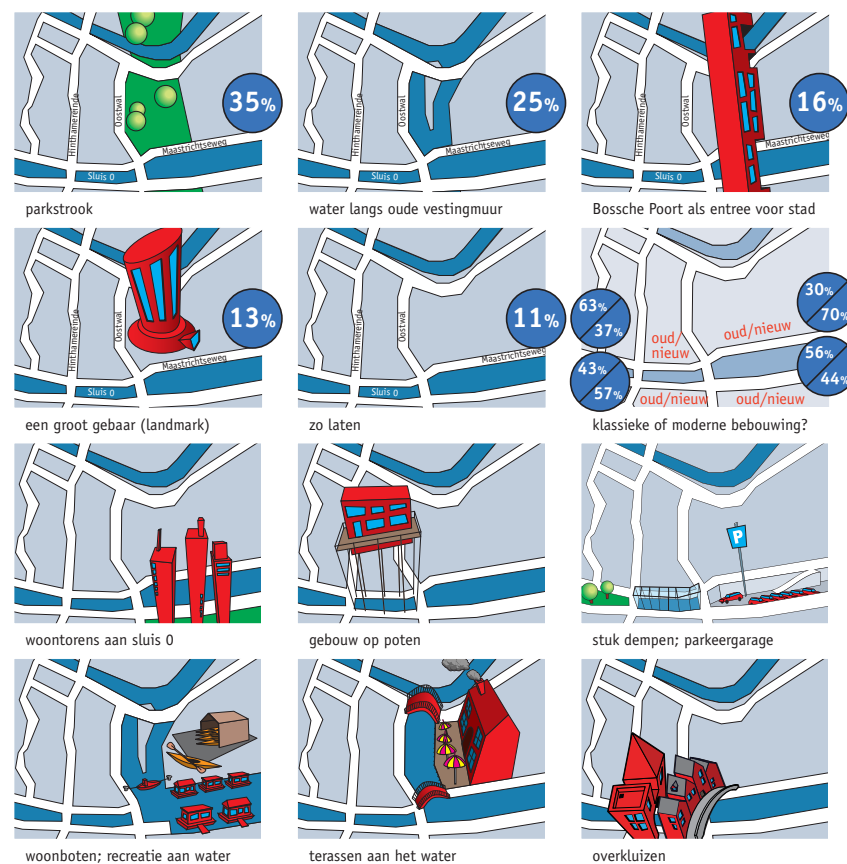
Hoe ervaart men het gebied rond Sluis 0?

Nu = lichtgrijze balk. Waar het gebied in de toekomst aan zou moeten voldoen = donkergrijze balk.

Beoordeling van de huidige situatie: slecht

Ideeën voor het gebied rond Sluis 0

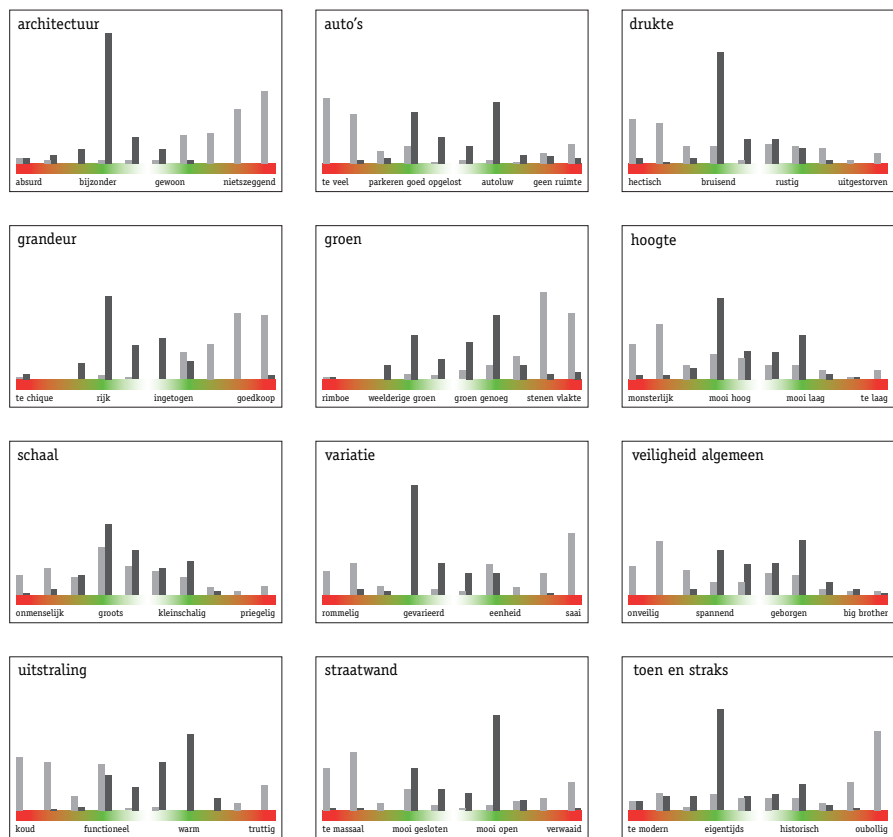
voorgelegde ideeën waarop gestemd kon worden

door deelnemers getekende, nieuwe ideeën

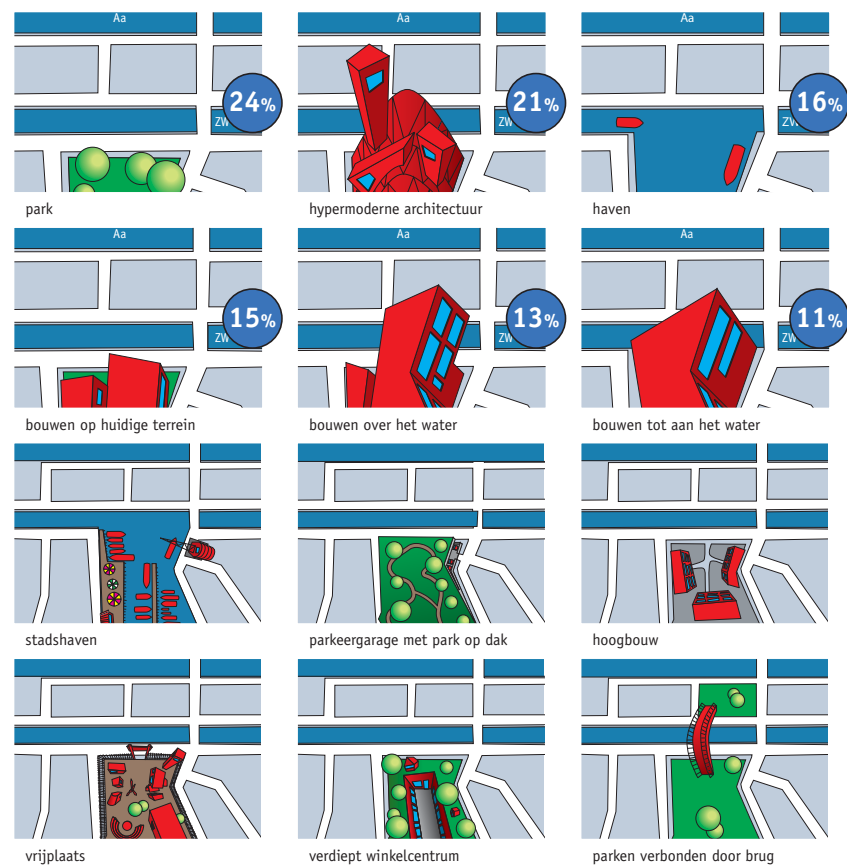
Hoe ervaart men het GZG-terrein?

Nu = lichtgrijze balk. Waar het gebied in de toekomst aan zou moeten voldoen = donkergrijze balk.

Huidige situatie: ronduit slecht!

Ideeën voor het gebied rond het GZG (Groot Zieken Gasthuis)

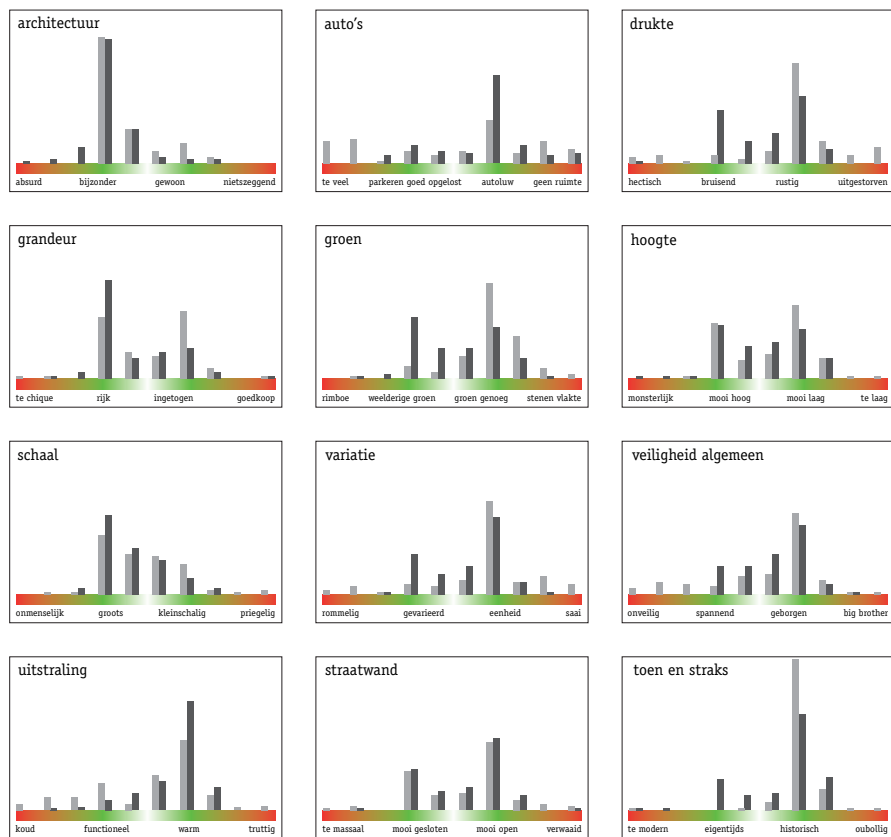
voorgelegde ideeën waarop gestemd kon worden

door deelnemers getekende, nieuwe ideeën

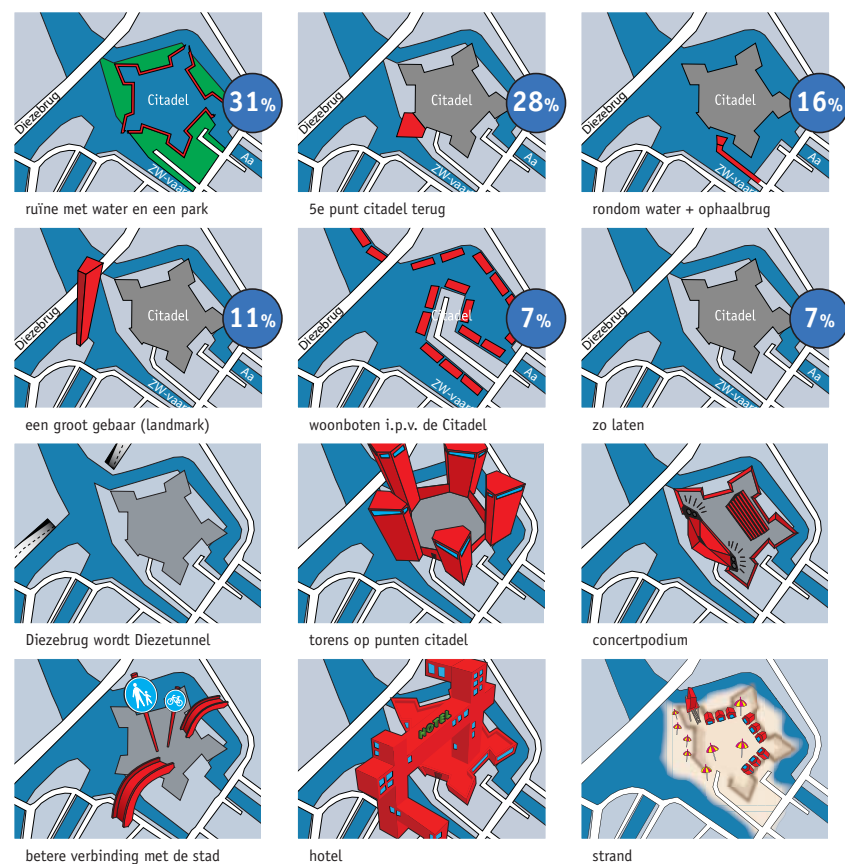
Hoe ervaart men het gebied rond de Citadel?

Nu = lichtgrijze balk. Waar het gebied in de toekomst aan zou moeten voldoen = donkergrijze balk.

Eindoordeel huidige Citadel: houden zo!

Ideeën voor het gebied rond de Citadel

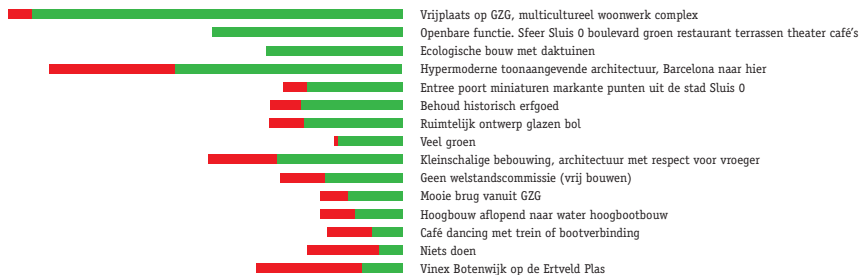
voorgelegde ideeën waarop gestemd kon worden

door deelnemers getekende, nieuwe ideeën

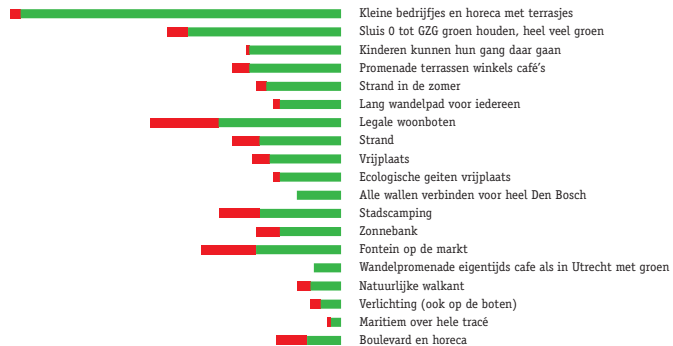

Beste ideeën voor het gebied van Sluis 0 tot aan de Ertveld Plas

bebouwing

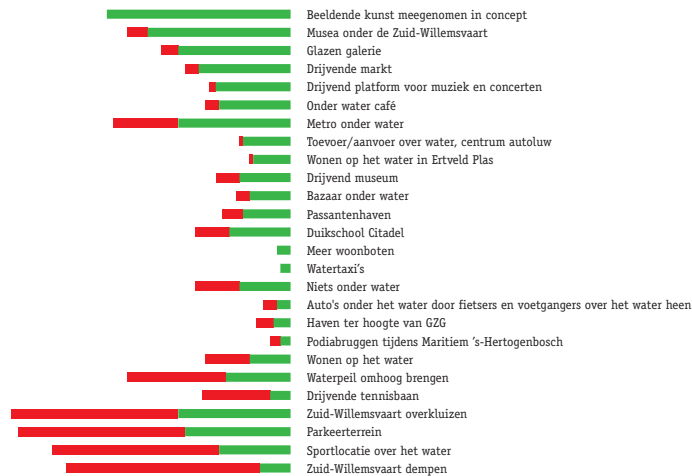
walkant

wegen

op en onder water

Algemene conclusies

Tijdens de bijeenkomsten zijn heel veel ideeën gelanceerd die betrekking hadden op verschillende schaalniveaus. Sommige aanbevelingen hebben betrekking op het hele tracé, of zelfs buurten en straten in het algemeen, andere hebben betrekking op specifieke plekken.

- > Gezondheid is erg belangrijk, het kanaal moet bijdragen aan een gezonde stad. Een aantal genoemde suggesties in dit kader:
 - > Wandelen, wandelboulevard
 - > Fietsroute langs het kanaal
 - > Watersport op het kanaal
 - > Kanaal moet schoon!
 - > Gezond en duurzaam bouwen
 - > Minder auto's in de stad:
 - > Transferia
 - > Watertaxi's
 - > Metro (onder water)
 - > Tram
 - > Autovrije binnenstad
 - > Geestelijke gezondheid
 - > Vrijplaatsen voor ideeën, rafelranden, het hoeft niet allemaal perfect
 - > Ontspanningsmogelijkheden: terrassen langs het water (analoog aan Utrecht)
 - > Concertgebouw

- > Groen is van levensbelang, we willen
 - > Groen
 - > Groen
 - > en vooral
 - > Groen

Conclusies over het hele tracé

Houdt het kanaal in ere

In één enkel groepje – een elftal schrijvers – is een keer een voorkeur uitgesproken om het kanaal te dempen. Het gebruikte aantal groene piramides was hier echter verdaacht, hier heeft iemand illegaal een greep uit de piramide voorraad gedaan. Alle rode stickers van z'n mede elftallieden konden die misdaad niet corrigeren. Voor de rest is op heel veel verschillende fronten gepleit om het Kanaal het Kanaal te laten. Vooral ook als drager voor een nat rondje 's-Hertogenbosch.

Werk met routes

Dit is een belangrijk punt. De verschillende elftallen (bewonersgroepen) hebben verschillende voorkeuren. De ene wil een rustige, cultuurhistorische Zuid-Willemsvaart, de ander wil een moderne, bruisende variant. Sommige willen er kunnen wandelen en sporten, anderen willen er werken, winkelen, recreëren, of willen het gebruiken als transportbaan of parkeer gelegenheid. Het mooie van het kanaal is dat er zes verschillende kanaalroutes mogelijk zijn, de twee kanten aan het water, op en onder het water, en twee routes op het hoger gelegen straatniveau. Benut deze mogelijkheid door de routes allemaal een eigen karakter te geven, zo krijgt elk wat wils, en kunnen er fraaie versterkingen en contrasten ontstaan.

Werk met contrasten

Durf ook strijdige ontwerpuitgangspunten te laten bestaan. Goede vormgevers en conceptdenkers komen tot hun beste resultaten in een schijnbaar onmogelijke opgave. De hele middeleeuwse binnenstad is een voorbeeld van 'ontwerpen onder hoge druk'. Vanwege het ruimtegebrek binnen de stadsmuren moest men wel inventieve oplossingen bedenken, en dat middeleeuws breiwerk voelt nog steeds zeer prettig aan.

Conclusies over de specifieke gebieden

De bebouwing

- > Er wordt gevraagd om spraakmakende moderne architectuur, maar ook voor aandacht voor de historische bebouwing.
- > Sommige zijn voorstander van wonen op het water (of zelfs onder water!), andere zijn mordicus tegen. Vraagt om een uitspraak. Misschien kunnen gebieden worden aangewezen waar het kan, bijvoorbeeld de Ertveld Plas (vrijplaats).

Van de A2 tot aan de woonbebouwing

- > Wanneer we naar het huidige 'DNA profiel' kijken, zien we een zeer negatief beeld: saai, goedkoop, uitgestorven, nietszeggend, kaal (ondanks de hoeveelheid groen!), duf, monotoon, onveilig, oubollig. Dat moet naar, bijzonder, bruisend, spraakmakend, groen, hoogbouw (bij de A2, laagbouw richting centrum), grootstedelijk, warm, open en hypermodern. Hier ligt een enorme kans.
- > Maak een groot poortgebouw bij de A2 (Brabantpoort), met een transferium. Pik dat supergroot winkelcentrum van Tilburg, en zet 'm bovenop de A2. Stap in een bootlift en vaar linea recta naar het centrum.
- > Maastrichtseweg neem te veel ruimte in, wonen aan het water mogelijk maken.
- > Dit is de plek voor de vuurtoren van Peke Hofman, of een ander symbool voor onze bijzondere stad. Hier zou ook een stadcamping kunnen komen.
- > Onderzoek of de Zuid-Willemsvaart via de Oosterplas met de Aa kan worden verbonden.

Van de Oosterplas tot aan Sluis 0

- > Huidig DNA: saai, goedkoop, nietszeggend, rommelig, monotoon, oubollig. Moet worden: bijzonder, vertrouwd, spraakmakend en ingetogen, warm, hypermodern en cultuurhistorisch. Lekker veel tegenstrijdigheden dus.
- > Het moet er gaan bruisen, grootstedelijke uitstraling, wandelboulevard aan het water.
- > Werkelders aan het water.
- > Maastrichtse weg versmallen, wonen aan het water.
- > Met de Lambooybrug moet echt iets gebeuren: vervelendste plek langs het tracé.
- > Ruimte voor horeca en recreëren aan het water.

Vanaf Sluis 0 tot aan de Ertveld Plas

- > Algemene aanbevelingen voor dit stuk van het tracé
 - > Autoluw
 - > Groene fietspaden
 - > Groene wandelpaden
 - > Moderne architectuur
 - > Hoogbouw en laagbouw
 - > Aan het water bouwen
 - > Parkeren onder water
 - > Pleizervaart
 - > Watertaxi's naar transferia en nat rondje 's-Hertogenbosch
 - > Herstel de 19e eeuwse wond die het kanaal geslagen heeft in de historische binnenstad middels bruggen
- > Aan de waterkanten
 - > Boulevard met terrasjes en winkeltjes
 - > Groene recreatie en wandelroute
 - > Wonen aan het water

Sluis 0 zelf

- > DNA van de huidige situatie: lekker gewoon, een tikje nietszeggend, te veel auto's, hectisch, stenen vlakke, mooi kleinschalig, mooi functioneel, historisch, enigszins oubollig, kortom, geen slechte plek. Het kan natuurlijk altijd beter: bijzondere architectuur, autoluw, meer bruis, meer warmte, wat allure en variatie, graag ook wat eigentijdsder.
- > Parkzone aan de Oostwal, ter vervanging van de oostelijke straatwand.
- > Herstel van de oude waterloop (rondje 's-Hertogenbosch).
- > Poortgebouw om de entree naar de historische binnenstad te accentueren (Bossche poort).
- > Landmark in Eikendonk.
- > Sluis 0 is de meest genoemde dierbare plek, mensen houden van deze plek. Daar is misschien iets bijzonders mee te doen.
- > Eikendonk moderne uitstraling, aan binnenstadskant van Sluis 0 wat meer klassieke bebouwing.

Het Groot Zieken Gasthuis terrein

- > De DNA thermometer staat hier op onweer. Het is hier nietszeggend, veel te veel auto's, hectisch, goedkoop, een stenen vlakke, monsterlijk hoog, rommelig, van een onmenselijke schaal, saai, koud, te massaal, onveilig en oubollig. Da's niet best dus. We willen: bijzondere architectuur, goede oplossing voor het parkeren, autoluwte, grootse schaal, variatie, functionele warmte, een eigentijdse uitstraling meer groen
 - > Een kwart van de mensen wil er wel een park
 - > Graag hypermoderne architectuur
 - > Een stadshaven, eindpunt watertaxi's
 - > Een mooie wandelbrug over het kanaal
 - > Een vrijplaats

De Citadel

- > Deze plek heeft een prima uitstraling! Het huidige en het gewenste DNA profiel zijn identiek: bijzonder, autoluw, rustig, rijk, lekker groen, mooi hoog en mooi laag tegelijk, groots en kleinschalig, het is een eenheid, je voelt je geborgen, warm, schitterend historisch.
- > De Citadel is na Sluis 0 de meest geliefde plek aan het kanaal.
- > Als er dan toch iets moet gebeuren, maak er dan maar een mooie ruïne van, met water binnen de muren.
- > Bouw het verloren 5e punt terug.
- > Een strandje misschien?

Conclusies betreffende de Creatieve Piramide

Is de Creatieve Piramide leuk?

Deelnemen aan een Creatieve Piramide sessie blijkt een feest: gemiddeld scoorde de avonden een fraaie 8. Dat komt natuurlijk door de goede organisatie, de inzet van tig vrijwilligers die de bijeenkomsten begeleiden, de leukere hapjes en het overvloedige bier. Nog belangrijker is het magische gevoel wat ontstaat wanneer bijvoorbeeld een aanvoerder van een team bejaarden, monumentenwachters, scholierenkunstenaars of ondernemers het woord neemt, en uitlegt wat ze allemaal bedacht hebben. Brok in je keel, wat zijn er toch lekker veel verschillende mensen met allemaal uiteenlopende interesses, dromen, wensen gedachten en belangen. Allemaal even belangrijk. De echte magie van de Creatieve Piramide schuilt in de saamhorigheid van al deze verschillende partijen. Wanneer bijvoorbeeld een Antilliaanse of Marokkaanse aanvoerder het woord neemt, wordt het misstijl. Die horen we in het dagelijks leven niet zo vaak. Wat blijkt? Schitterende, verfrissende ideeën! Is dat eigenlijk zo verwonderlijk? Eigenlijk niet. Wanneer in Indonesië een nieuw stukje oerwoud wordt ontdekt, stapte de gehele farmaceutische industrie hals over kop in het vliegtuig. Uit de onbekende planten en dieren kunnen misschien nieuwe medicijnen worden gewonnen! Exotische biotopen zijn door hun bron van nieuwe mogelijkheden, concepten en ideeën, werkelijk goud waard. Het mooie van de Creatieve Piramide is dat deze goudlaag – mede door de hulp van stichting Basta! – in onze stad wordt aangeboord. Integratie de luxe dus, en het was ook nog eens gezellig, zodat er ook nog eens ingeburgerd wordt! We zitten tenslotte in Brabant.

Komt er ook wat uit?

Een mooie avond is natuurlijk prachtig, het gaat natuurlijk ook om het resultaat. Op de avonden wordt flink door-gewerkt. Levert dat ook wat bruikbaar op? Wanneer u de vorige pagina's heeft bestudeerd, weet u dat het antwoord op deze vraag ja is.

Resultaten uit de teams

Enorm veel ideeën, en ook nog eens gebundeld. Binnen de homogene groepen zweept men elkaar op om tot de beste ideeën te komen. Eerst schrijft iedereen z'n eigen ideeën op, die daarna aan de buurman of buurvrouw worden doorgegeven. Op deze manier inspireert men elkaar. De lijsten met ideeën worden steeds verder uitgebreid. Door verschillende brainstormtechnieken toe te passen worden de laatste ideeën uit de groep geperst. Wanneer de pijp ongeveer leeg is, noemt ieder z'n beste idee op, die op een groot vel wordt gekalkt. Wanneer ideeën op elkaar lijken, worden ze onder een gemeenschappelijke noemer gebracht. Meestal ontstaat zo een lijst van twintig tot dertig ideeën. Vervolgens worden (als daar tijd en ruimte voor is) deze resultaten aan de andere teams getoond, een soort tussentijdse schouw waardoor de teams elkaar kunnen inspireren. Eventuele nieuwe ideeën worden aan de lijst toegevoegd. Wanneer die compleet is, krijgen de teamleden ieder tien rode en tien groene piramide-stickertjes die ze plakken bij slechte en de beste ideeën. Op deze manier is in één oogopslag te zien wat de groep de beste en de slechtste ideeën vindt.

Resultaten uit de gehele Creatieve Piramide groep

Na een eerste sessie, worden alle resultaten van de verschillende elftallen bewerkt. Dit blijkt een tijdrovend monnikenwerk te zijn. Op www.creatievipiramide.nl is te zien wat zo'n sessie allemaal aan gegevens oplevert. Al die ideeën moeten worden ingevoerd, gerubriceerd en grafisch inzichtelijk worden gemaakt. Wanneer er wat structuur in het verhaal is gebracht, komen de elftal-leiders bij elkaar, die gezamenlijk over de resultaten brainstormen. Gekeken wordt of de resultaten op een juiste manier zijn verwerkt. Dit is ook achteraf te doen door de individuele deelnemers. Alle gegevens worden op het internet gezet, zodat men zelf kan zien of de bundeling van ideeën op enigszins objectieve wijze tot stand is gekomen.

De teamleiders brengen de ideeën ook op een hoger plan, er wordt nu niet alleen gekeken naar de eigen belangen en interesses, maar men zoekt ook naar samenhang tussen de ideeën. Een mooi voorbeeld daarvan is het idee om langs de Zuid-Willemsvaart met routes te werken die allemaal een ander karakter hebben. Zoiets verzint een individu of een homogene belangengroep niet. Aan het slot van de sessie worden vervolgvragen en thema's bedacht voor een eventuele volgende ronde.

Individuele resultaten bij elkaar optellen

Naast het collectief brainstormen wordt aan de deelnemers ook gevraagd naar hun individuele beleving. Getracht wordt om deze individuele resultaten bij elkaar op te tellen tot een collectief beeld. Dat is natuurlijk een hachelijke zaak, iedereen heeft zo z'n eigen manier om zich uit te drukken. Binnen de stichting JANUS wordt druk gezocht naar het DNA van de stad. Dat DNA moet uiteindelijk een set van schuifbalken met bepalende eigenschappen worden voor bijvoorbeeld de beschrijving van gebouwen, straten, pleinen, buurten, dorpen en steden. Tijdens de Zuid-Willemsvaart sessies is druk geëxperimenteerd met deze DNA profielen, en is de deelnemers keer op keer gevraagd om straten, pleinen en buurten te typeren. Op deze manier trachten we dit DNA steeds verder aan te scherpen. Hierdoor kunnen we in de toekomst kunnen we in de toekomst nog betere Creatieve Piramide sessies organiseren. En ze waren al zo'n succes! Over vijf jaar hebben we inderdaad een week nodig voor zo'n sessie: heel Nederland op zoek naar de beste ideeën die ons leiden naar de ultieme paradijselijke samenleving.

Hoe nu verder?

Het woord is nu aan het stadsbestuur. De inspiratie van Creatieve Piramide zal gevoegd worden bij de ideeën die uit het gemeentelijke inspiratietraject 'Flessenpost' zijn gekomen. Het allerbelangrijkste is om eerst een visie over het gehele tracé te ontwikkelen, voordat de deelgebieden worden ingevuld. De Zuid-Willemsvaart is een uniek grootschalig element, dat in één greep aangepakt moet worden. Dat kan door het college van B&W en de gemeente- raad een aantal uitgangspunten te laten vaststellen (liefst ook strijdige!), die door een aantal grote geesten (ontwerpers, filosofen, scenarioschrijvers) tot concepten worden verwerkt. Pas daarna zouden de deelreinen aangepakt moeten worden. Laat de ontwerpers zo veel mogelijk vrij, ze kunnen putten uit alle ideeën die tijdens de sessies gegenereerd zijn: ze staan op www.creatievipiramide.nl.

Het omvormen van de Zuid-Willemsvaart zal vele jaren gaan duren. In dat traject zijn er volop momenten waarop de bevolking van 's-Hertogenbosch geraadpleegd kan worden. De Creatieve Piramide staat klaar om haar steentje bij te dragen!

De Herder en de Kudde

Komen we even terug op de kudde zonder herder. Eigenlijk is die herder er nu: het stadsbestuur is de herder van de 21e eeuw. Wij hopen dat deze goed naar de kudde luistert. Wanneer deze herder de kudde goed 'leest', kunnen we naar vruchtbaarder gronden. Wanneer de richting die hij kiest, gebaseerd is op onze voorkeuren en onze inzichten, accepteren wij ook veel makkelijker zijn autoriteit en macht. Ook minder populaire beslissingen zullen dan beter te verteren zijn. Want we willen geen halfbakten oplossingen. We willen krachtig beleid, gebaseerd op de kennis, de inspiratie en de voorkeuren van de bewoners. De saamhorige dans van de Volgzaam Herder met zijn Creatieve Kudde brengt ons een stapje dichterbij het paradijs!

Deelnemers aan de Creatieve Piramide over de Zuid-Willemsvaart

A Raspe
A.C. van Helvoort
A.E.A. Mazairac - van der Burgt
Aart Wijnen
Abdel Ait Ibrahim
Abdelkader Acharki
Ad Faber
Ad Raspe
Addy de Zeeuw
Adri Dorrestein
Adriaan Minten
Ahmed Koutabi
Albert M. Caron
Albert Moerkerken
Anja Woltring
Anke Spruit
Anke van Mil
Anke Verlouw
Annemarie van de pol
Anne-Marie van den Thillart
Annick van Tilburg
Annie van Driel - Schalken
Anoul Bouwman
Ans de Vries
Ans van den Akker
Anske Heerkens
Appie Amin
Arjan van Boekel
Arjan zilverentant
Arthur de Jong
Ayhan Dönmez
B van den Dungen
Barbara Janssens
Bart Smit
Bart van Dongen
Bas Ekkelkamp
Benny Swarts
Berend van den Dungen
Bert Wels (-Engels)
Bert Kaasjager
Bianca Tangande
Bob van Rooijen
Carel C.M. van Lamoen
Carla Schonenberg
Carla van de Westelaken
Carly Jansen
Carmen Beekwilder
Carolien Buijsen
Cees van Aken

Cees Zandbergen
Christa Verkammen
Christien van den Boom
Christine Jetten
Christine van Seeters
Christopher Frederica
Claudia Algra
Claudia Fransen
Claudia van Werkhoven
Clo Martens
Cocky van Bokhoven
Coen Boode
Corrie Derksen Molewijk
Corry van de Vall
Danny Rofferfy
Dennis Reijers
Dhr. Bazuin
Dhr. Hofhuizen
Dhr. J Zantkuil
Dhr. Lendfers
Dhr. Schamp
Dhr. Beset
Dhr. Tijdink
Dorette Sturm
Dorus Verwiel
Edwin Smolders
Elly Brugman
Elselina Battenberg
Eric Japenga
Erica Halfmans
Erik de Rooij
Erik Pennings
Eva Bonneur
Eva Haaijer
F. Nauta
Fabiona Mourocaponio
Farzad Rafii
Ferdinand Loos
Fouad Eddine
France Nieuwendijk
Francien van den Heuvel
Frank Donders
Frank Marcus
Frans Beerens
Frans Mommensteeg
Frans Paymans
Frans van Bokhoven
Frans van Gaal
Frans van Vuuren

Frédérique Vos
G.J.M. van Lingen
Geert Snijders
Geert van den Hul
Geertje Falke
Ger Schoenmakers
Gerard Monté
Gerard Tijdink
Gerard van Arum
Gerard vd Tol
Gerard Wijnen
Gert Verweij
Goof Wijnen
Guido Schaalje
Guus Pieters
Hakim el Allachi
Hanneke Smits
Hans Atteveld
Hans de Rooij
Hans Derks
Hans Driessen
Hans Graafmans
Hans Melis
Hans Semeijn
Hans Tervoot
Hans Zeeuwe
Harry Vermeulen
Harry van Sterkenburg
Hassan El Haouli
Hein Wijnen
Henk Huigevoort
Henk Langenhuisen
Henk Roozendaal
Herman van den Heuvel
Herman Zemempfemming
Hermie van Ommeren
Hessel van Kessel
Hetty Hoeblink van der Aa
Hoessein Aarab
Huibert Grijs
Ilse van den Berk
Imke van Dillen
Inge Satter
Ingrid van den Boogaard
Inke Katoen
Ivo Roorda
Ivonne van der Velden
J.E. van Tuyl van Serooskerken
Hans Meester

J.J.A.M. van der Miessen
Jaap van Wijk
Jac Slikker
Jan Romeijn
Jan C. Olderaan
Jan de Hond
Jan de Jager
Jan Hoskam
Jan Marcus
Jan Moerbeek
Jan Nelissen
Jan Thijssen
Jan van Heijningen
Jan vd Put
Janny Ramakers
Jeanine Gerlofsma
Jeanne van Pinxteren
Jeannine van Sterkenburg
Jelle Veddea
Jeroen Beekmans
Jeroen Nouwens
Jeroen Thijssen
Jeroen van de Ven
Jessica de Bel
Jet Wijnen
Jette Lobregt
Joep Jannink
Joep Wijnen
Johan Koolen
John Sterk
John-Lee Fairbairn
Joke Smits
Jolien Gomperman
Jonathan Fairbairn
Joop Meijer
Joost van Dam
Jos van der Ven
Jos van Heck
Jos Ververs
José Geerts
Jose Poels
José van den Akker
Judith Rooijackers
Jula Abdul-Maas
Jules Goris
Jur Strelitski
Jur Roorda
K. Terwisscha
Karel Dekker
Karim El Barkoui

Karima El Moussaoui
Karin Hiltermann
Karin Nix
Kees Gunneweg
Kees Schipper
Kees van den Oord
Kees Versluis
Koen Geleijns
Kok de Bekker
L. de Mas
L.J.A. Mazairac
Leidi Haaijer
Leo Sedee
Leon Reinders
Lisanne Kusters
Ludwina van der Meijder
Luigi De Mas
Lydia Fraaije
M.A. van Meurs
Maaikje Nijholt
Maarten van den Nieuwenhof
Maartje van Kol
Manoes Corsten
Marcel Kasteleijn
Marcus Peters
Marcus van der Ven
Marga Raspe
Mari van Wamel
Marianne van Leemput
Marie-José Weesie
Marieke Tetteroo
Mariëlle van den Berg
Marijn Moerbeek
Marilène Nicolina
Marja Vermeulen
Marjo van IJzendoorn
Marjoes Corsten
Marleen Leysen
Martijn van Aspert
Martijn van Nunen
Martin van Staveren
Mathijs Honig
Maureen Timmermans
Maurice Kummer
Mevrouw van Driel
Michael Bol
Michel de Gooyert
Michel Gorissen
Michelle van de Ven

Mieke Hardy
Miel Wijnen
Miesjel van Gerwen
Mirjam Lamme
Mirko Jozi
Monique Broekman
Moulay Ait Ibrahim
Mevrouw Bazuin
Mevrouw Hofhuizen
Mevrouw Lendfers
Mevrouw Schamp
N.R. Paasman
Naoual Bidass
Nassir Belkacem
Neclá Cakir
Nicole Segers
Nicoline Lambers
Noortje Versteegen
Oda Schelhaas
Oebele Elverdink
Orjan Game
P. Vos
Patrick Lijdsman
Paul Emonds
Paul Happel
Paul Hendriks
Paul Huisman
Paul Merkhof
Paul Nieuwendijk
Paul Stoffele
Paul van Pelt
Paula Huismans
Paulwiel Emonds
Peer Crommentuijn
Pekke Hofman
Peter Beunk
Peter Japenga
Peter Krol
Peter Kusters
Peter Ligtfoot
Peter Nagel
Peter van Gorp
Peter Verhees
Philo Wagner
Pieter Zouwen
Rafii Farzad
Reinier van Berge
Remco v.d. Pluijm
René van der Burgt

René van der Heijde
Renk van Oyen
Richard van Meersbergen
Rien Geurts
Rob van de Laar
Rob Kappen
Rob Scholten
Rob van Erp
Rob Wagemakers
Robert Holmes
Robin Bock
Robin Richter
Roel Gielen
Roel Hage
Roel Kruijer
Roger Mariën
Rohan Brouwer
Rolf Hage
Ron Kuin
Rona Vreenegoor
Ronald Rijken
Roos Coenraad
Ruud Drost
Ruud van Nistelrooij
Samir Solo
Sander Knopper
Sander van Nuland
Sander Verbraak
Sandra Croes
Saskia van Heerde
Saskia Bor
Saskia Leferink
Sebastiaan Robben
Shirley de Vette
Silas Nout
Silvia Derks
Simone van Bakel
Sjef van Creij
Sjoerd Remmers
Sjonk Ritmeester
Stanley van Maaren
Stefan Putts
Stella Coffie
Tabitha Vogels
Teddy Vervoot
Terra Kremers
Tet Reuver
Teun Coppens
Theo Beset

Theo Lijdsman
Thijs Belt
Thijs Ebbens
Thijs Honig
Til Luijten
Tineke Crommentuijn
Tineke Goemans
Tjitske van der Horst
Tom Draisma
Ton de Coster
Ton van den Akker
Ton van Seeters
Toos v. Coenen
Toufik Belkacem
Uli Schnier
Vincent de Gouw
Vincent Huijbers
W Vos - van de Merkhof
W.F. Graafmans
Werner Evers
Wieke Wijnen
Wies van Leeuwen
Wiggert Mes
Wilhelmien Vos vd Merkhof
Will Simons
Willem Berndsen
Willem Front
Willem Graafmans
Willem Koppers
Willem Merks
Willem Wijnen
Willemien van den Merkhof
Willemien van Rossum
William van de Griendt
Wim Hulsboom
Wim van Helvoort
Wim van Oostveen
Wim Vorstenbosch
Wolter de Vries
Wolter Stufkens
Xander Staaf
Yolanda Ritzen
Youssef Hasnoui
Yvonne de Lege

Welkom bij de Creatieve Piramide

56

Met dank aan

CCC (City Change Center)
Het Digitale Huis
Stichting JANUS
Stimuleringsfonds voor Architectuur
Alle deelnemers
Alle facilitators
Erica Haffmans
Brabant Wonen (woningcorporatie)
Heijmans
Openbare Bibliotheek 's-Hertogenbosch
Basta! (meldpunt discriminatie Brabant Noord)
De Twee Snoeken
HAS Den Bosch
BAI (Bosch Architectuur Initiatief)
CBK (Centrum Beeldende Kunst 's-Hertogenbosch)
Stadsarchief 's-Hertogenbosch
Stichting Cultuurfonds 's-Hertogenbosch

Colofon

concept, instrumenten en formulieren
Stichting JANUS

tekst
Aart Wijnen

vormgeving
De Twee Snoeken Communicatie

fotografie
De Twee Snoeken Communicatie
Henk van Esch
Eva Bonneur

de creatieve piramide

 CITY CHANGE CENTER

